G. Forster

De Plantis esculentis

insularum oceani australis

1786

Tchounn.

Jean-Georges Adam Forster : né le 29 Novembre 1754 à Nassenhuben.
mort le 12 Janvier 1794.
Il n'avait que 15 ans lorsqu'il s'embarqua sur le vaisseau commandé par le capitaine Cook, avec lequel il fit le tour du monde.
– Chaire d'histoire naturelle à Cassel en Avril 1779
grade de docteur en philosophie
Nommé en 1784 conseiller du roi de Pologne et professeur d'histoire à Wilna.
Il perdit ses nombreux manuscrits lors de la prise de Mayence en 1792 par les Prussiens qui tombèrent au pouvoir du prince de Prusse. De santé fragile il mourut pendant.
Il était le fils du célèbre voyageur Jean-Reinhold Forster.

Sur les plantes comestibles de l'Océan Austral

GEORGII FORSTER,
MEDIC. DOCT.
SERENISS. POLONIAE REGI A CONSILIIS
INTIMIS, ETC.

DE
PLANTIS ESCVLENTIS
INSVLARVM OCEANI AVSTRALIS
COMMENTATIO BOTANICA.

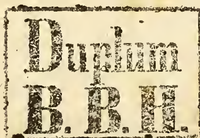
Sed primum positum sit, nosmet ipsos commendatos esse nobis, primamque ex natura hanc habere appetitionem, ut conservemus nosmet ipsos.

CIC. *de finib. bon. et mal. L. IV.*

1786

BEROLINI,
APVD HAVDE et SPENER,
MDCCLXXXVI.

G. Forster. Voyage round the world in the sloop Resolution command by Cook – 1772–75. 2 vol. London 1777 [illegible] –

J. R. & G. Forster Characteres generum plantarum quas in itinere ad insulas maris austr. collect.
m. 75 Kupfertafeln
4° London 1776 –

G. Forster Reise um die Welt 1772–75.
2 Bde Berlin 1778–80 4°. (9ᵗᵉ sec)

G. Forster vom Brodbaum mit 2 Kupft. 4° 1784. –

VIRO

ILLVSTRI ET GENEROSO

IOANNI ANDREAE

MVRRAY,

EQVITI ORDINIS DE WASA, CONSILIARIO REGIAE AVLAE, PROFESSORI MEDICINAE ET BOTANICES IN ACADEMIA REGIA GOETTINGENSI, REL.

BOTANICO

NOSTRI AEVI PRIMARIO

HVNC

DELECTVM FLORVLAE AVSTRALIS

PIENTISSIME CONSECRAT

GEORGIVS FORSTER.

PRAEFATIO.

Aſiam inter orientalem et Americam zephyrinam late extenditur Oceanus auſtralis, omnium vaſtiſſimus, nullis extra zonam torridam, praeter unicam fere novam Zeelandiam, terris interceptus; intra tropicos autem plurimis inſulis, veluti punctis conſperſus, quarum aliae in congeries aliquot collectae, aliae majori ſpatio disjunctae jacent. Verſus occidentem inde a decimo quem vocant latitudinis auſtralis gradu usque ad quadrageſimum quartum, idem oceanus novam Hollandiam, Europa maiorem, alluit.

Incolae harum terrarum alii candidiores ſunt, alii nigricantes. Priores numero reliquis praeſtant, uno eodemque ſermone utuntur, morumque ſimilitudine, quantum pro climatum diverſitate licuit, inter ſe conveniunt. Ex Indiae regionibus orientalibus per archipelagum moluccanum atque philippinas inſulas in oceanum auſtralem eosdem migraſſe, propter analogiam linguae eorum vernaculae cum ma-

laica, certiſſimum eſt. Oceani huius partem borealem, tropico tamen incluſam, tres inſularum congeries occupant, Latronum quae et Marianae dicuntur, Carolinae, et noviſſimo Cookii itinere detectae Sandvigiae. In ea parte quae trans aequatorem ad auſtrum ſita eſt, totidem archipelagis, Amicorum ſcilicet, Societatis et Marchionis Mendozae, ſedem figerunt; quibus adnumerari debent inſulae illae, hinc atque illinc in oceano diſperſae, cuius ſuperficiem vix ſuperant, ſtupendis lithophytorum habitaculis inaedificatae, nobis *demerſae* (Low Iſlands) dicendae. Eiusdem ſtirpis porro ramentum extra tropicum auſtralem, verſus americae littora in paſchali inſula reperitur (Oſter-eiland) aliud deinceps ex oppoſito novae hollandiae nova Zeelandia eſt, inde a triceſimo quinto ad quadrageſimum ſeptimum latitudinis gradum protenſa.

Nigrae gentis longe alia eſt ratio; nam in Indiae archipelagis orientalibus, et praeſertim in montuoſis ſylvaticisque inſularum latibulis agreſtium hominum familiae reperiuntur, quae forte cum hisce auſtralioribus nigritis ex eadem ſtirpe prognatae ſunt. Eiusdem gentis praecipua ſedes eſt illa inſularum congeries, quae aequatori et moluccanis inſulis proxima, Papuae ſive novae Guineae, Britanniae, Hiberniaeque nominibus in tabulis geographicis deſignari ſolet. Inde per inſulas Charlottae, novasque Hebrides ad novam Caledoniam usque haecce nigritarum proles videtur penetraſſe, breviſſimo certe, ſi cum eo conferatur, quo candidiores illi homines novam Zeelandiam et extremam

mam paſchatis inſulam petierunt, itinere, et a primis ſedibus minus remoto. Nigri huius populi forte ſoboles, etiam novam Hollandiam occupavit, licet hoc certo affirmare non auſim; quod ſi vaſtiſſimae iſtius regionis incolae re vera originem trahunt a Papuanis, dandum id quoque eſt, eos a climate et carnium eſu aliquanto immutatos fuiſſe. Verum enim vero nigrorum hominum in hisce terris in primis ea eſt ſingularitas, ut fere in qualibet inſula, licet proxima vicinitate cum reliquis coniuncta ſit, proprio diverſiſſimoque ſermone utantur; totque paene ſint idiomata, quot ſunt inſulae ab iisdem habitatae. Quo quidem argumento nullum exquiſitius immanitatem maiorum, a quibus ortum trahunt comprobare videtur; et enim quis eſt, qui indomitam feritatem ſimul et inſcitiam climatis ubertate altam in eo potiſſimum non agnoscat, quod praeter victus parandi rationem, nihil a parentibus didicerint, deſertisque laribus etiam patrii ſermonis obliti ſint?

Singularem hanc diverſitatem inter Auſtraſiae vel Polyneſiae populos, cum iam neque aëris, qui omnibus idem propemodum eſt, neque alimentorum, quibus omnes fere iisdem vescuntur, diverſae qualitati tribuenda ſit, originem ducere a primitiva autochthonum varietate arbitror. Indelebilis enim et tanquam inuſta ſpecies, diverſis hominum familiis inhaeret, plurimis notis characteriſticis inſignis, quae et climati omnimodo reſiſtit, et ciborum commutatione non frangitur, nec non perpetua ſucceſſione, niſi contaminatae fuerint generati-

ones aliqua mixtela, a parentibus ad ultimam prolem integra meraciſſimaque deſcendit. Cui aſſertioni ne teſtimonia deſint ex aliis regionibus deprompta, verbo ſaltem tetigiſſe ſufficiet aethiopum ſive nigritarum e propriis ſedibus africanis in peregrina climata translatorum generationes, atro colore, criſpa in capite lana, porrectis maxillis, naſo ſimo, labis tumidis, ceterisque indiciis ab optimo Soemmerringio, ſummo inciſore, mihi (*) nuper enumeratis, atavis ſemper ſimillimas. Attamen de origine harum in genere humano varietatum aliquid certi vel ea ratione conſtitui nequit, quod in univerſum hiſtorica traditione antiquiores ſint, et Iudaeorum oracula, quibus Europaei e conſuetudine piè aſſentiuntur, de iisdem ſileant. Cum autem Iudaeos ſemel in ſcenam evocaverim, eosdem non dimittendos judico, priusquam eorum exemplo varietatum humanarum perſiſtentiam firmaverim. Plurima enim ſecula non ſuffecerunt ad abluendam iſtam notam vultui horum hominum adeo profunde inſculptam, qua vel a primo intuitu aſiaticam eorundem originem, meridie clarius perſpectam habemus.

Quod ad climatis temperiem attinet, illud nimirum in novae Hollandiae deſertis ſiticuloſis, inter calidiſſima jure referri poteſt, neque huius parti boreali, aequatori vicinae, ipſam africam aequinoctialem aeſtuoſiorem exiſtimarem. Inſulas vero, per oceanum diſperſas, ven-

(*) Ueber die körperliche Verſchiedenheit des Negers vom Europäer. Frankf. u. Mainz 8. 1785.

ventorumque intra tropicos perennium halitu perflatas ſaluberrima et amoeniſſima coeli temperie gaudere, navigatores quotquot ad easdem appulerunt omnes une ore pronunciant. Novae Zeelandiae, licet frequentibus procellis exagitetur alpesque ſuas perenninive obrutas in altum adtollat, nihilo tamen ſecius leniores ſunt brumae, cum in eius parte extrema ad quadrageſimum quintum usque gradum latitudinis in auſtrum converſa, ſub ipſo fine autumni herbas et frutices florentes legiſſem.

Qui Carolinas, Marianas, Sandvigias, Mendocinas, Societatis et Amicorum inſulas tenent, primae gentis homines, elegantioris ſunt formae, colorisque puriſſimi caſtanei absque ullo nigredinis inquinamento. Statura eorum mediocris eſt, ad proceritatem accedens; capilli longi, denſi, cincinnati, nigri; barba maribus crebra, prolixa; oculi ampli, iride nigrofusca; naſus latiusculus, nec ſimus; labia crasſciuscula, dentes pulcherrimi. Magnates colore ſaepius lucidiore dignoſcuntur, corpore proceriore, robuſto, obeſo, abdomine ampliſſimo. Sed exceptionem habent inſulae aquae penuria laborantes E-uwa, Tonga, Namoka, Paſchatos, quarum incolae, etiam natu principes, plerique gracilioris ſunt formae.

Ingenium horum hominum mite, morum comitate quadam et manſuetudine coniunctum, at in bellis in ſaevam ferocitatem degenerat. Respublica omnibus feudalis eſt, regis moderamini ſubiecta, cuius in amicorum inſulis nullo limite circumſcriptam poteſtatem, in ſocietatis

archipelago potentiores vasalli coërcent. Vulgus hominum clientibus constat, et mancipiis glebae adscriptis, regiturque polytheismi superstitione, quae in Sandvigiis praesertim insulis profundiores videtur radices egisse, verum etiam apud Taheitenses interdum humanas victimas erogat. Iis in universum monogamiae consuetudo, vix a nobilibus, militibusve spreta. Vestimentorum genus laxum, leve, climati accomodatum; balneum frigidum bis de die, matutinum et vespertinum; unguentorum usus inprimis inter magnates frequens; moderata in laboribus domesticis exercitatio; nocturni aëris intemperies sedulo evitatur; mollis denique libido, risus, joci, fabulae, cantilenae et saltationes ad tuendam sanitatem vitamque ad ultimum terminum protrahendam conferre videntur.

Victus ratio, apud hancce gentem quam sit congrua valetudini robustae et integrae, videndum est. Artocarpi fructus farinaceo-pulposi ab Otaheitensibus, insularumque Societatis, Mendocinarum, Sandvigiarum, Carolinarum et Latronum indigenis loco panis adhibentur, primis octo mensibus in anno maturescentes, sed tamen ante maturitatem perfectam in cibum cedunt. Hi decorticati, foliisque obvoluti, in fornace subterranea per horulam assati, comeduntur. Reliquis quatuor mensibus musae inprimis fructus, radicesque ari, dioscoreae, dracontii, taccae, convolvuli, hominibus cibum suppeditant; quem ter singulis diebus capiunt, plerumque refrigeratum, interdum tepidum, nunquam vero ferventem. Artocarpi fructum, quem

quem blando alimentorum vegetabilium generi adnumerari non dubitem, variis modis praeparatum, ſive acidulatum fermentatione, ſive cum oleo et nucleis cocos nuciferae commixtum frixumque magnates quidem in deliciis habent, ſed eidem lautiores quoque epulas adjiciunt; pisces enim ſapidiſſimos, pullos gallinaceos, porcinas, caninasque carnes in conviviis magna quantitate ingurgitant. Horaeis porro fructibus Spondiae, Muſae, Eugeniae crudis ſubinde veſcuntur.

Sale marino in littore radiorum ſolarium ope concreto in Sandvigiis inſulis ad cibos ſaliendos utuntur. Societatis inſulae ſale concreto carent quidem, ſed eius loco aqua oceanica pro embammate adhibetur; in paſchatis demum inſula, nimis arida et aqua pura omnino deſtituta, non raro ſalſam pro potu ordinario hauriunt. In Marchionis, Societatis, Sandvigiisque inſulis ſcaturigines aquae frigidulae, puriſſimae, leviſſimae abundant, communique uſui inſerviunt. Qui delicatius vivunt, lympham nucibus cocos incluſam ſorbillant. Sacerdotum autem turba et magnates extractum radicis piperis methyſtici potant, quod non ſolum toxicis viribus eosdem inebriat, ſomnoque gravi opprimit, ſed etiam corpus lente emaciat, et leprae obnoxium reddit. Abominandum hocce temetum in amicorum inſulis praeſertim uſitatiſſimum eſt Ibidem plurium cauſarum juncta operatione plane efficitur, ut homines, ex eadem ſtirpe cum Taheitenſibus et Sandvigianis prognati in univerſum tamen minus robuſti evadant, eorumque proceres non adeo pin-

pinguescant, sanguinis autem acrimonia maiore laborare videantur; unde vel elephantiasin, vel totius corporis squalidissimam purulentamque exulcerationem non raro generatam fuisse novimus. Quum enim huius archipelagi australiores insulae, fontibus et rivulis aquae purioris penitus careant, incolis suis non solum potum salubrem, sed etiam balnea in climate aestuoso maxime salutaria denegant. Deinde, quod forte maximi momenti est, blandissimi artocarpi fructus ibidem rarius occurrunt, atque radices jam commemoratae ari, dioscoreae taccae, huius alimenti saluberrimi vices agunt, quae licet coctura vel tostione a volatili et fere deleteria causticitate liberentur, tamen adstringentium et acrium indolem non ita plane exuunt, ut suspicionem movere omnino non valerent, apud homines iisdem perpetuo altos tandem massam sanguinis et humorum exacerbari, nimiaque acredine accendi posse. E contra vero blandiori diaeta, horaeisque fructibus aquosis usi taheitenses, aquae potatores, quorum corpora crebris ablutionibus humectantur et emolliuntur, non possunt non obesiores reddi, cum revera succi corporis humani tot diluentium juncta actione nimis debilitarentur, nisi transpiratio in regionibus calidioribus abundantior, phlegma superfluum tolleret.

Sunt qui climatis influxum in res humanas pertinaciter negant; ii Novam Zeelandiam vellem adeant, cuius regionis incolae cum Taheitensibus et indigenis archipelagi Amicorum sermone conveniunt, cum quibus etiam fabulae reli-

religiosae, et traditiones, nec non ipse vultus et color communem iisdem originem fuisse testantur. At profecto maximam inter hasce gentes ortam a climatis necessitate morum diversitatem mirarentur. Primi enim novae Zeelandiae coloni, qui ad huius regionis oras boreales appulerunt, saccharatum licet convolvulum chrysorrhizum, radicesque ari et dioscoreae secum attulissent, piscaturae tamen, quae facilem commodamque victus rationem iisdem pollicebatur, sese addixerunt; horticulturam, prout operosior erat, sensim versus australiorem extremitatem terrarum errabundi prorsus deseruerunt. Quare singulis familiis insulam pervagantibus et ab invicem segregatis, cum jam nullo societatis vinculo amplius compescerentur, ad libidinosam ferocitatem patebat reditus. Incertus enim piscaturae proventus eas frequenter loco migrare coëgit, ut victui prospicerent; hinc inter diversas familias, quotiescunque fame perductae in idem littus piscosum escendissent, de Littorum dominio acerrime dimicatum est. Apud victos inde pariter ac victores irata fames aluit inimicitiam, animosque sibi invicem infensiores reddidit. Eo usque tandem vindictae cupiditas apud irritabile illud et iracundum genus hominum invaluit, ut etiam in occisos hostes dentibus saevire assueverint. Cum igitur bellicam virtutem et fortitudinem maximi faciant, neque cuiquam honorem habeant, nisi corporis viribus plurimum polleat, hinc iniquam et vere tyrannicam in sexum sequiorem potestatem exercent; quin spretas ac despectas uxores non solum ad vilissima, eaque molestiora officia adigunt,

gunt, ſed et matrem ſeptennes pueri impune conviciantur aut ſceleſta manu feriunt.

Corpus a frigoris iniuria pannis e phormio textis, plumisque avium aut pelle canina munitis tuentur Sed igni circumiacentibus intra fumoſa tuguria munditiae nulla cura eſt cum ab omni lavatione ſqualidi atque pediculoſi abhorreant, nec non pigmento rubro et oleo rancido vultum foedare conſueverint, ut hoſtibus terrorem injiciant. Victus, quemadmodum ſuperius monui, praecipuus piſculentus eſt, piſcibus enim et recenter captis, et ad ſolem exſiccatis veſcuntur. Docuit tamen etiam dira neceſſitas ad ſylvas confugere, filicumque radices medulla farctas effodere, dum vexatum procellis

atrum
defendens pisces hiemat mare.

Harum filicum in borealiori inſula, quae populoſior eſt, cum ingentes acervos collectos vidiſſet Cl. Crozet, ſimulque comperuiſſet radicum Convolvuli, ari et dioſcoreae culturam ibidem non plane negligi, hominibus Novae Zeelandiae victum vegetabilem eſſe nimis feſtinanter inde collegit. Idem navarchus experientiſſimus apud incolas iſtius regionis frequentem gummi cuiusdam calefacientis comiſſationem obſervavit. Neque iam recuſo, in calidiore Novae Zeelandiae parte, advenas e Zona torrida homines conſuetudinem vegetabilis alimenti conſervaſſe; quin potius libenter concedam, hoc ſtabili et minus erratico vitae genere effectum fuiſſe, ut numerus eorum magis accreſ-

accrescеret, civitatisque et regiae potestatis primordia ibidem una progerminarent. Verum ex autoptarum consensu facile colligitur, barbaros in boreali Novae Zeelandiae parte horrido carnium humanarum adpetitu, ferocissimo in hostes animo, ad vindictam iramque proclivitate non solum australiores familias, mereque ichthyophagas aequare, sed et tanto iisdem praestare, quanto in universum viribus corporis membrorumque immanitate eas antecellant. Qui ciborum ad animi adfectus excitandos potentiam agnoscunt huius tantae ferocitatis stimulos forte ab alkalescente piscium substantia petant, cum etiam in temperatiore insula, pisces saltim ex parte, hominum nutrimento inservire noverint.

Similem huic differentiam, quae inter diversas nigrae gentis colonias intercedit, brevissimis verbis expediam. Ex his, qui Novae Caledoniae insulam aridam et montuosam incolunt homines reliquos mansuetudine pacisque studio superare videntur, Statura iis aliquanto procerior, color fuscus quidem, sed ad castaneum vergens: capilli torti, nec tamen plane ut in aethiope lanati. Eorum arva plantationi radicum ari et dioscoreaa idonea, in regione littorali, aquis marinis stagnantibus subinundata et rhizophorae, ficuumque radicantium denso frutice intercepta, ligonibus sedulo confodiuntur. Soli sterilitas autem improbum incolarum laborem parce nimis remuneratur; quare et piscatu vitam sustentant, et ad sylvestria succedanea e regno vegetabili recurrunt, corticesque insipidos hibisci tiliacei exsugunt. Novarum Hebri-

Hebridum contra foecundissima tellus est, quas scilicet calor intestinus vulcani non solum refocillet, sed et late dispersus laetificet cinis. Ibidem hortuli, quos indigenarum industria plantavit, intra spissum undique nemus absconditi latent, Musae inprimis fructibus citro, ficubus edulibus, nucum vario genere, tum etiam ari et dioscoreae radicibus divites. Ipsa hinc inde farinosis onusta fructibus artocarpus, licet minus frequens, conspicitur; domesticae porro volucres suumque greges circa domicilia vagantur. Succurreret cuiquam forte illam naturae altricis ubertatem intuenti, ut in hisce insulis hominum stirpem bene saginatam, corpulentam, segniorem, imbellem, pacisque et veneris, otio quae maxime aluntur, artibus deditam exspectaret. Enimvero miraretur quod citra spem illi obviam fierent (praeprimis in Malicollo insula) nigerrimi homunciones, naso simo, angulo Camperi acutiore (*), capillitio crispo et lanato, exiles, macilenti, deformes, nudi, cingulo armillisque strictissimis coarctati, garruli, ingeniosi, astuti, histriones, agilissimi, irrequieti, suspiciosi, trepidi, sagittis clavisque perpetuo armati, mulierum osores, anthropophagi! Quod vero insulae Tannae indigenis contigerit, mallicollensibus ingenio magis mitescere, eosque proceritate corporis artuumque masculo vigore superare, id procul omni dubitatione, familiari quam habent cum quadam albidae gentis colonia consuetudini tri-

*) Ex occursu linearum, alterius ab osse frontali, alterius a meatu auditorio, ad dentes incisores superiores, ductarum.

tribuendum est. Nam praeter vernaculam suam, intelligebant etiam linguam societatis et amicorum insulis communem, eamque ultra proximam insulam Irronan, in alia, cui nomen Itonga, in usu esse nobis referebant.

Haec praemittenda mihi videbantur, cum adumbrationem plantarum molitus essem, quae ad rem cibariam in terris australibus pertinent; neque iniucundum hunc introitum, nec prorsus inutilem ratus, qui etsi nova et inaudita non proferat, certis tamen et fide dignis observationibus doctrinae utiliori ministret. Equidem mihi videor illorum opinionem recte amplexum esse, qui maximam inter hominum familias diversitatem organicam, ab ipso generationis typo derivandam, morumque notas characteristicas, et consuetudinum perpetuitatem imitatione maiorum oriundam existimant; climati tamen aliquid virium inesse ad inflectendos animos non omnino recusant. Sed etiam in cibi potusque diversis generibus, non solum corporis humani fabricam singulariter renovandi immutandique, verum ipsiusmet animi energiam excitandi aut demulcendi vim sane maximam delitescere, celeberrimi nominis viri strenuis argumentis demonstrare conati sunt. Famis enim sitisque dolore sollicitatos homines, ut detritas de corpore particulas novis supplementis restituant, diluantque sanguinem motu naturali spissatum, alkalescentem edulcorando restaurent, ex deglutitis et in ventriculo solutis corporibus organicis paratum succum tubulis villosae tunicae susceptum, et in glandularum plexibus demum assimilatum, venis hau-

 rire

rire quidem, eoque machinam animalem perpetuo resarcire, sed pro diversa principiorum in alimentis miscela diversissimum profecto habitum nancisci asseruerunt, cuius etiam in sensus internos reactionem manifestam simili ratione contingere arbitrati sunt, qua mutato instrumentorum mechanismo, effectuum discrimina in operibus humano artificio elaboratis plane deprehenduntur. Adduxerunt in huius doctrinae defensionem exempla morborum varii generis, quorum fons et origo sublato elementorum nostri corporis aequilibrio debetur, sanandorum autem ratio in eodem mutata diaeta adhibitisque remediis efficacibus restituendo consistit. Tum in medium porro protulerunt animi affectus hoc vel illo cibo potuve interdum sopitos aut exsuscitatos; nec non denique inter tot gentium diversissima ingenia, mitissimum phytiphagis, atrox et bellicosum sola carne vescentibus tribuerunt. Cum autem singula, quibus haec opinio fulciri solet argumenta, post Hallerum denuo recensere (*) supervacaneum et citra huius opellae propositum foret, id unum, missis coniecturis fallacibus adiiciam, ad immutandum typum varietatum humanarum, ex observationibus superius enumeratis, non adeo notabilem esse in terris australibus ciborum efficaciam.

Plantae in oceani australis insulis esculentae quinquaginta quatuor in universum mihi innotuerunt, quarum viginti sex ante nostrum iter botanicis incognitae erant. Harum univer-

(*) Physiolog. Tom. VI. Lib. IX. Sect. 3.

verſaliſſimae ſunt, (cum etiam extra tropicos reperiantur,) Convolvulus chryſorrhizus, Dioſcorea alata, Arum macrorhizon et eſculentum; his proxime accedunt, tropico tamen incluſae: Muſa paradiſiaca, Cocos nucifera et Artocarpus inciſa; reliquae omnes in una alterave inſularum congerie deſiderantur, aut minus frequentes ſunt. Numeravi porro in Societatis inſulis ſpecies eſculentas viginti ſex; in amicorum inſulis totidem; ſed nonnullas diverſas; in novis Hebridibus circiter viginti; in nova Zeelandia ſedecim, quibus comprehenduntur antiſcorbuticae ſeptem Europaeis quidem pretioſiſſimae, ſed quarum apud incolas ad rem cibariam nullus eſt uſus.

Erunt forte, qui in tenui laborem me collocaſſe exiſtiment. Attamen non defuit, qui ex hac tenuitate oriundam gloriolam legitimis dominis praeriperet, et alienae meſſi immiteret falcem (*). Taceam rerum naturalium cogni-

(*) Dederat in pater optimus, flagitanti amico, ut aliquot centurias plantarum ex Itinere relatarum, magni nominis Viro et modo non montes auri pollicenti, ea tamen lege atque omine, dono concederet, ne iis quisquam uteretur, ad deſcriptiones ex ſiccis ſpeciminibus parandas; quum ſcilicet easdem Pater et Ego juncta opera evulgare nobis propoſuiſſemus. Verum in *Supplemento Plantarum Syſtematis Vegetabilium a* CAROLO *a* LINNE Filio Brunsvigae 178[illegible]. edito, in qualibet pagina plantis Oceani Pacifici, Botanophili mirantur iam nunc nomen Equitis BAECK, adſcriptum; qui nunquam hoc mare adiit

Sic Vos non Vobis
Hos ego verſiculos feci, tulit alter honores!

gnitionem, uſu ſemper eſſe anteriorem; et earum quae noſtro itinere innotuerunt ad hominum neceſſitates adplicationem, etiamſi parte ſaltem aequalibus noſtris contingat, poſteritati tamen clariſſime perſpiciendam demum reſervari.

Quod reliquum eſt, quemadmodum adverſaria mea rurſus evolventi grata mihi erat abſoluti peripli commemoratio, ita ſpero, mi lector, deſcriptiones ſequentes botanicas et tibi aliquam voluptatem allaturas, qua mecum gaudeas fruarisque.

Datum Vilnae Lithuanicae, anno MDCCLXXXVI.

D. GEORGIVS FORSTER.

CATA-

CATALOGVS
PLANTARVM ESCVLENTARVM AVSTRASIAE.

1. Fructus.

Nomina	Classes
1. Artocarpus incisa	Monoecia Monandria.
2. Musa paradisiaca	Polygamia Monoecia.
3. Spondias dulcis †	Decandria Pentagynia.
4. Citrus Aurantium. 5. Citrus decumana	Polyadelphia Icosandria.
6. Eugenia malaccensis	Icosandria Monogynia.
7. Ficus aspera † 8. Ficus granatum † 9. Ficus indica	Polygamia Trioecia.
10. Pandanus odoratissima	Dioecia Monandria.
11 Morinda citrifolia 12. Solanum aviculare †	Pentandria Monoginia.
13. Achras dissecta	Hexandria Monogynia.
14 Crataeva religiosa †	Dodecandria Monogynia.
15. Coriaria sarmentosa †	Dioecia Decandria.

2. Nuces.

16. Cocos nucifera 17. Corypha umbraculifera.	Appendix Palmae.
18 Inocarpus edulis	Decandria Monogynia.
19 Terminalia Catappa 20 Terminalia glabrata †	Polygamia Monoecia.
21. Maba major †	Dioecia Triandria.
22. Sterculia Balanghas. 23. Sterculia foetida	Monoecia Monadelphia.

3. Radices.

24. Convolvulus chrysorrhizus †	Pentandria Monogynia.

25 Dioſcorea alata	Dioecia Hexandria.
26. Arum eſculentum	Gynandria Polyandria.
27. Arum macrorhizon	
28. Tacca pinnatifida	Dodecandria Trigynia.
29. Dracontium polyphyllum	Gynandria Polyandria.
30. Dgidgi } radices	
31. Mawhaha	
32. Dracaena terminalis.	Hexandria Monogynia.

4. Olera.

33 Dracaena indiviſa †	Hexandria Monogynia.
34. Areca oleracea?	Appendix Palmae.
35. Areca ſapida †	
36. Apium graveolens	Pentandria Digynia.
37. Tetragonia halimifolia †	Icoſandria Pentagynia.
38. Lepidium oleraceum †	Tetradynamia Siliculoſa.
39 Lepidium Piſcidium †	
40. Sonchus oleraceus	Syngeneſia P. aequalis.
41. Boerhaavia erecta	Monandria Monogynia.
42. Solanum viride †	Pentandria Monogynia
43. Portulaca lutea †	Dodecandria Monogynia.

5. Succedanea.

44. Avicennia reſinifera †	Didynamia Angioſpermia.
45. Hibiſcus tiliaceus	Monadelphia Polyandria
46. Coix Lacryma	Monoecia Triandria.
47. Pteris eſculenta †	Cryptogamia Filices.
48 Polypodium medullare †	
49. Polypodium dichotomum	

6. Potulenta.

50. Piper methyſticum †	Diandria Trigynia.
51 Saccharum officinarum	Triandria Digynia.
52. Convolvulus Turpethum	Pentandria Monogynia.
53 Melaleuca ſcoparia	Icoſandria Monogynia.
54 Dacrydium cupreſſinum †	Dioecia.

Signo † notatae in editione XIV. Syſtematis Vegetabilium Linnaei, quae cura Cel. Io. Andr. Murrayi prodiit, non reperiuntur.

Plantae

Plantae Esculentae Insularum Oceani Australis.

I.

FRVCTVS.

I. ARTOCARPVS INCISA. F.

A foliis incisis. M. S. V. p. 838. (Monogr. mea: *vom Brodbaum* 4to 1784).

Arbor crassitie hominis, altitudine quadraginta pedum et ultra, trunco erecto, ligno molliori, levi, flavicante; libro efibrillis rigidiusculis reticulato, albo; cortice laevi, rimoso, pallide cinereo tuberculis exiguis raris asperso. Arboris partes laesae omnes liquorem fundunt glutinosum lacteum.

e fibrillis au p. 80

Rami in comam amplam subglobosam fastigiati, inferiores longiores, distantia decem sive duo-

decim pedum ſupra terram e trunco prodeunt, fere horizontaliter patentes, ſparſi, ſubverticillati. Ramuli adſcendentes, apice floriferi, fructiferique.

Folia alterna, petiolata, ovata, ſupra medium in lobos ſeptem novemve lanceolatos acutos profunde diſſecta, ſinubus rotundatis; caeterum integerrima, utrinque glabra, laevia, patentia, laete virentia, ſubtus pallidiora, membranacea, ſesquipedalia, undecim pollices lata, venoſa, nervis craſſis, numero loborum e rachi communi excurrentium. Folia juniora ſicut partes omnes teneriores arboris tactu glutinoſa ſunt.

Petioli teretiuſculi, laeves, adſcendentes, bipollicares. Stipulae binae, folia juniora involventes, lanceolatae, acuminatae, concavae, integrae, intus laeves, extrorſum piloſae, deciduae, tripollicares.

Pedunculi in apice ramulorum, et axillis foliorum ſummorum ſolitarii, teretes, pilis raris conſperſi, erecti, bipollicares.

♂ *Flores Maſculi* ad folia ſumma:

CAL. Spathae nullae. *Amentum* ſubcylindricum, clavatum, carnoſum, erectum, ſpithameum, floſculis ſeſſilibus, exiguis innumeris, tectum, caducum. *Perianthium* proprium minimum, bivalve, valvulis aequalibus, oblongis, obtuſis, concavis, arcte cohaerentibus, clauſis, luteo fuſcis.

COR. nulla.

STAM.

STAM. *Filamentum* unicum breviffimum in fundo perianthii. *Anthera* erecta, oblonga, fimplex, longitudine filamenti.

♀. *Flores Feminei* in apice ramulorum.

CAL. *Spathae* bivalves, ovato-lanceolatae, compreffae, acuminatae, erectae, apice inflexae, molles, fpihameae, primum claufae, deinde deciduae, in apice pedunculi. *Spadix*? globofus, germinibus plurimis connatis tectus. Perianthium nullum.

COR. } nulla.
STAM. }

PIST. *Germina* numerofa, obverfe conica, connata, receptaculo innata, apice convexiufcula, fingula fuperficie fubhexagona. *Styli* vix ulli, breviffimi fimplices, numero germinum, folitarii. *Stigmata*, puncta, prominula, marcefcentia, (in aliis varietatibus, bifida; Thunberg).

PER. *Bacca* globofa, glabriufcula fuperficie hexagonis confcripta, pallide virens; maxima dodrantalis; pulpa farinacea, alba, fubfibrofa, maturitate fuccofa, flava; receptaculo clavato, carnofo, longitudinaliter fibrofo, palmari, adnata.

SEM. (in hac varietate). Rudimenta fterilia, minuta, oblongiufcula, emarcida, fufca, apice pilo decies longiore coronata, pulpae immerfa.

Varietates praecipuae huius arboris duae funt

α) *Fructu apyreno*; haec iterum in quinque ordines difpefcitur quorum nomina lingua. taheitenfium vernacula funt fequentia:

 a)

a) *Uru*, fructu apyreno globoso, laevi, mutico, vulgatissimae, quam modo adumbravimus, varietati proprius.

b) *Maira* fructu apyreno ovali, mutico, foliis profundius dissectis.

c) *Patea*, fructu apyreno, oblongo scabro, quasi squamoso.

d) *Tatarra*, fructu apyreno, ovali, germinibus verrucoso-mamillaribus stylo persistente muricatis; his accedit

e) *Soccus lanosus* Rumph. herb. amboin. I. tab. 32. fructu apyreno muricato, intus lanato-fibroso.

β) *Fructu seminifero*, cuius descriptionem dederunt Rumphius et Sonnerat. Haec olim in Taheiti insula cum praecedente reperiebatur, sed progressu temporis neglecta periit, quum apyrenae varietatis ad rem cibariam praestantior sit usus. Semina magnitudine fere castaneas exaequant, oblonga, subangulosa, utrinque in acumen producta, tunicis propriis, brunnea et alba, corticata, singula interstincta membranulis sive tunicis pluribus (e germinum abortu) et carne minus abundante succosa. Haecce semina in primis Celebae insulae hominibus pro alimento praecipuo inserviunt, qui eadem cinere fervido tosta, vel in aqua cocta, vorant.

Apyrena artocarpi varietas conjunctim cum seminifera adhuc in marianis insulis reperitur; in novis porro Hebridibus ac in amicorum archipelago,

go, licet rarior, occurrit; copiosissima autem omnium in societatis et marchionis mendozae insulis, atque satis abunde in Sandvigiis nonnullis colitur. Vidi etiam semel artocarpi stirpem juniorem in arboreto quodam novae Caledoniae, ubi inter rarissimas procul dubio recenseri debet.

Fructus hicce apyrenus perfecte maturus, pulposus, dulcescens, facile putrescit, atque tum alvum fertur nimis laxare; immaturus vero farinaceus est, et in fornace subterranea, vel etiam super igne tostus, saluberrimum et gratissimum nutrimentum praebet, sapore panis triticei non adeo dissimile, tametsi cum radicibus helianthi tuberosi sive etiam solani tuberosi quandam similitudinem habeat. Octo continuis mensibus taheitenses et adiacentium insularum marchionis incolae hocce inprimis cibo vescuntur, neque per reliquos quatuor menses, a Septembre in finem Decembris, sub ipso inflorescentiae et grossificationis tempore eodem prorsus carent, cum loco recentis fructus massam pulpae, fermentatione acidulatam, in panis speciem coquere probe norint, eamque in deliciis habeant. Liber arboris ad rem vestiariam pari modo, quo mori papyriferae liber, adhibetur; lignum pro cymbis, domibusque exstruendis; amenta mascula pro fomite igniario; folia pro cibis involvendis manibusque abstergendis inserviunt. Succus lactescens glutinosus coquendo inspissatur, et in viscum avibus capiendis idoneum convertitur; idem admistum aliis ingredientibus gluten præbet, quod hydriarum fissuris illini solet. Trium arborum annona ad alendum unum hominem sufficit.

2. MV-

2. MVSA PARADISIACA. Linn.

M. (*Paradisiaca*) ſpadice nutante, floribus maſculis perſiſtentibus. *M. S. V.* p. 902. n. 1.

M. (*Sapientum*) ſpadice nutante, floribus maſculis deciduis *M. S. V.* p. 902. n. 2.

Planta culta per totius orbis regiones calidas, in america ante hiſpanorum adventum ignota, e guinea ad americae inſulas aequinoctiales primum allata, in oceanum pacificum una cum hominibus ex orientali india migraſſe videtur, ibidem enim in omnibus inſulis, praeter demerſas et deſertas, paſſim colitur, et in varietates praeſertim in archipelagis amicorum et ſocietatis numeroſas degeneravit. Propagatur e radice et ſtolonibus, foveae immiſſis, cum cinere herbisque concrematis, quibus calcis e conchis interdum pauxillum adjici ſolet, ut fructus cito progerminent, hae praecociores varietates menſe ſexto, immo quarto nonnunquam fructus proferunt, reliquae racemo nonniſi poſt decimum octavum menſem onuſtae cernuntur. Fructificatione peracta, tota ſtirps, excepta tamen radice novos agente ſurculos, emoritur.

Fructus, prout diverſa eſt varietatum indoles, alii crudi alii nonniſi toſti ſive aſſati comeduntur; horum priores hortorum taheitenſium praecipuum ornamentum conſtituunt; poſteriores vero, utpote frigori magis aſſuefacti, in montuoſis inſularum tractibus, locos nemoribus undiquaque clauſos occupant. In moluccano archipelago, pulpam toſtam horum fructuum maſticando in pultem reducunt matres, quam infantibus etiam nolentibus in

os

os ingerunt, eosque ut offam deglutiant variis artibus cogunt. Cibus eſt facilis digeſtionis, iis qui e longinquo itinere maritimo adpellunt maxime ſalutaris et delicatus; mihi tamen, propter nauſeoſam glutinoſamque dulcedinem ſemper iniucundus. Viſcida haecce qualitas videtur ſtomacho debiliori infenſa, conſtipat alvum, flatusque gignit. Rumphius etiam maturos crudosque muſae fructus, cum facile putreſcant, in dyſenteria epidemica, malignitatem humorum adaugere credidit. Idem indefeſſus naturae obſervator, in moluccano archipelago ſedecim muſae varietates enumerat, quarum plurimae etiam in auſtraſiae inſulis reperiuntur: eas vero verbis exprimere, vel differentiam ſpecificam veram qua Muſam paradiſiacam a Muſa ſapientum dignoſcere liceret, me nondum reperire potuiſſe, lubenter fateor. Figuras enim Ehretianas a Rheedianis (Trew. t. 21. 22. 23 et Hort. Malab. p. I. t. 12. 13. 14). nihil diſcrepare quis non videt, licet b. Linnaeus illas Muſae ſapientum, has vero paradiſiacae tribuerit?

I. *Muſa corniculata*, (Piſang Tando) cornu bovis figura et magnitudine fructuum aemulat; variat fructibus mollibus flauis, quos femineos vocant, et maſculis dictis, duris, viridibus, longioribus, auſteris, ut nonniſi toſti aut cocti menſae apponi queant. Singula bacca ſaepe duodecim pollices longitudine exaequat, brachii fere craſſitiem adtingit; quare racemus ſuffulciri ſolet, ne pondere ſuo abrumpatur.

II. *Muſa exſucca* (Piſang Gabba Gabba) parum a praecedente differt, niſi fructu tenuiore, ex albido flaveſcente, ſubſtantia ſicciſſima, auſtera, donec ſub cineribus fervidis torreatur.

III.

III. *Musa tetragona* (Pisang Cro) fructus gerit spithameos, angulosos, plerumque tetragonos, extus virentes, intus albos, acidulos, duriusculos.

IV. *Musa acicularis* (Pisang Dsiernang). Fructus palmares, trigoni, acuminati, acumine longo filiformi, styli persistentis vestigio. Racemus septem pedes nonnumquam longus est, ducentos et quinquaginta fructus in septemdecim verticillis non raro adnectens. Cortex, medullae rufescenti et sacchari instar micanti, fortius quam in congeneribus adhaeret.

V. *Musa coriacea* (Pisang Culit-Tabal). Cortex crassissimus fructus, recondit pulpam mollem, pallide rufam, pentagonam, ora interiore angustissima. Haec quoque frixa aut tosta solet mensis apponi, licet etiam cruda eadem in cibum cedat modo bene matura sit. Ad hasce quinque varietates, quibus etiam decima adnumeranda, taheitensium varietates sylvaticae et montanae, quas *Kebbi* vocant, mihi spectare videntur; harum maxima, maturitate extus et intus intense fulvo colore gaudet.

VI. *Musa mensaria* (Pisang Medji). Hujus fructus palmaris sive spithameus, teretiusculus, striis notatur quinque elevatioribus, obliteratis, inaequaliter dispositis, vt fere trigonus appareat. Maturus e sulphureo colore flavescit, facillime decorticandus, pulpa albida, fractura micante, sapida-dulci, ac si aliquid aquae rosarum esset admistum. Ad torrendum, nisi immaturus, non valet, sed crudus comeditur; facile putrescit, cum et cito ad maturitatem perficiatur. Stipes altior quam in pluribus varietatibus; folia fusco maculata. Haec impri-

imprimis et proxima ſequens, apud taheitenſes *Meiya* vocatur, vocabulo quod a voce malaica *Medji* parum abſonum videtur.

VII. *Muſa regia*, (Piſang Radja) gaudet fructu praecedenti affini, ſed multo breviore, vix digiti longitudine, pollicem craſſo, glabro, aequali, cortice tenuiore, ſapore dulci et grato; quare a bataviae urbis incolis, maxime appetitur & reliquis muſae varietatibus palmam præripit, menſisque crudus apponitur.

VIII. *Muſa purpuraſcens* (Piſang Mera) forma fructuum cum M. regia convenit, colore differt; cum enim progerminent fructus externe purpureo fuſci ſunt, croceo intermixto. Caro alba, acidula, edulis tamen ſine praeparatione. Stipites, folia et racemi colore purpureo virenti infecti ſunt.

IX. *Muſa punctata* (Piſang Salpicado). Fructus brevis, teretiuſculus, flavus, minute nigro punctatus: cetera cum M. menſaria conveniunt.

X. *Muſa dorſata* (Piſang Swangi). Fructus craſſus, ſex pollicaris, protuberantiis longitudinalibus inaequaliter anguloſus lateribus irregularibus. Pulpa intenſe lutea ſeu rufa, duriuſcula mucoſa, acidula, ſubauſtera; qua nec frixa, nec cruda veſcuntur homines, ad pultem tamen pro infantibus uſurpatur, et omnium viliſſima habetur. Stirps reliquis altior.

XI. *Muſa granuloſa* (Piſang Batu ſive Bidji); figura praecedentis, teres, tenuior, virens, pulpa mucoſa, molli tamen et dulceſcente, repleta ſeminibus duris, nigricantibus inſtar paeoniae ſeminum. Stipes altus, per ſurculos adeo multiplicatur ut brevi tempore magnum ſpatium occupet. Linnaeus hanc varietatem Muſae Troglodytarum adnumerat.

XII.

XII. *Musa fatua* (Pisang Alphuru) fructus gerit paruos, crassos, tereti compressiusculos, cinerascentes, viscosos, saporis fatui, tostos tamen bonos.

XIII. *Musa coarctata* (Pisang Bombor) est fructu breuissimo, ovi gallinacei magnitudine, glabro, tetragono, apice obtuso, crudo eduli.

XIV. *Musa papillosa*, (Pisang Sussu). Minores quam M. mensaria fructus gerit, pollicem crassos, angulosos, apice papillaeformi, flavescentes, pulpa duriuscula, acidula, vili, quae torreri potius debet, quam cruda comedi. Folia huius varietatis tenella, farina quasi conspersa sunt, qua abrasa, color fuscus adparet, qualis et deglupta extima membrana in stipite conspicitur.

XV. *Musa pumila* (Pisang Kitsil) Stirps humilis, cum foliis humanam altitudinem non excedit. Fructus rotundi, digiti longitudine, sed crassiores, extus lutei, glabri, cortice tenui fragili. Pulpa dura, acidula, tamen ut fertur, grata, et ficuum saporem suscipiens si fuerit in aqua cocta. Racemus licet humilis tamen usque ad ducentos fructus non raro profert. Haec varietas gaudet solo pingui, terraque daedalaea, lapillis mixta, atque hortos montanos amat in syluis absconditos. Musae reigae degenerem filiam putat Rumphius.

XVI. *Musa lunaris* (Pisang Bulang - trang). Huius racemus, stipes, folia flaua sunt, fructusque albidi, ita ut noctu, lunae radiis illuminata, tota stirps similem colorem reflectat, unde nomen malaicum nacta est.

3. SPON-

3. SPONDIAS DULCIS F.

S. petiolis teretibus ſexjugis: foliolis ſerratis, coſtatisque F.

Arbor procera, umbroſa, coma pulcra, late diffuſa. Truncus craſſitie, corpus humanum ſuperat, erectus, ramoſus, quinquaginta pedum altitudine, quotannis ante nouam foliationem florens, menſe ſeptembri.

Rami diffuſi, patentes, teretes, cortice brunneo, ſcabro. Folia ſparſa, conferta, petiolata, pinnata, ſexjuga cum impari; foliola oblongo-lanceolata, acuminata, ſubtiliſſime ſerrata glabra, patentia, coſtata neruo marginali, venis plurimis ſimplicibus parallelis rectis, a rachi media in coſtas ad angulum rectum excurrentibus, ſaturate viridia, palmaria. Petioli communes, teretes, laeues, patentes, pedales; proprii ſuboppoſiti compreſſiuſculi, ſemipollicares.

Pedunculus in apice ramulorum uniuerſalis, terminalis, teres, laeuis, erectiuſculus, longitudine petioli communis. Racemus magnus compoſitus. Pedunculi partiales alterni teretes, glabri, horizontales, ſuperiores ſenſim minores adſcendentes palmares; pedicelli vniflori, ſparſi breuiſſimi. Flores parui, flavo-virentes.

CAL. *Perianthium* inferum, minimum, quinquepartitum laciniis aequalibus, acutis pallide viridibus.

COR. *Petala* quinque lanceolata, patentiſſima, calycis laciniis interjecta, infera.

Nectarium? Annulus carnoſus, toruloſus, germen cingens, flauus.

STAM. *Filamenta* decem ſubulata, petalis breuiora patentia. *Antherae* ouatae, erecto - incumbentes.

PIST. *Germina* quinque minuta, globoſa, baſi coalita.

Styli quinque cylindrici, baſi approximati, apice recurvi, longitudine ſtaminum. *Stigmata* obtuſa.

PER. *Drupa* oualis obtuſa, magna, glaberrima, aurea, odore ſub nauſeoſo foetida; putamine exteriore tenuiſſimo, punctato, acri, dentes arrodente, amaricante, pulpa carnoſa, ſucculenta, dulci, acidulata, aromatica, fragrante. *Nux* in medio dura, lignoſa, ouata, fibrillis duris pungentibus undiquaque echinata, ·quinquelocularis, diſſepimentis membranaceis.

SEM. Nuclei ſolitarii, ouati, compreſſi, quamplurimum abortiui.

Haec ſpondiae ſpecies per ſocietatis et Amicorum inſulas colitur, inprimis in Taheiti frequentiſſima. Eius fructus ſiue vere aurea poma in racemulis nutantibus proueniunt, et ſapidiſſimis ſaluberrimisque jure adnumerantur, ejusdem fere ac Bromeliae Ananae fructus ſaporis, ſitim non ſolum facile tollunt ſedantque, ſed etiam aegris, licet biliosis affectionibus et obſtructionibus laborantibus, ſine diſcrimine conceduntur; aluum leniter reſerantes, antiſeptici, et inter horaeos fructus digniſſimi qui principem locum occupent. Nomen taheitenſium *e - Vi.* Determinent alii, an haec noſtra ſpecies cum ſpondia Myrobalano Linnaei, M. S. V. p. 428. n. 2. ſiue Celeberr. Jacquini ſpondia Mombin conjungenda ſit, nec ne. Si rectius ſegre-

ga-

gavi, Linnaeanae ſpecies novis differentiis ſpecificis donandae ſunt.

4. CITRUS AURANTIUM. Linn.

C. petiolis alatis, foliis acuminatis. *M. S. V.* p. 697. n. 2.

Aurantia mala in novis Hebridibus reperiri auctor erat Petrus Fernandez de Quiros, primus harum inſularum inventor, qui eadem terrae Manicolae, ſive Mallicollo tribuit. In hortis harum regionum littori vicinis tamen hanc arborem nuſquam vidimus, neque forſan teſtimonio nauarchi hiſpani fidem adhibuiſſemus, niſi tandem in extrema huius archipelagi verſus auſtrum porrecta Tanna inſula, fructus aliquot immaturos incolae ſemel venum obtuliſſent, quos pro veris aurantiis agnouimus. Non igitur dubitandum eſt, quin haecce heſperidum poma ab indigenis culta, rei cibariae harum inſularum adnumeranda veniant.

5. CITRUS DECUMANA. Linn.

C. petiolis alatis: foliis obtuſis emarginatis. *M. S. V.* p. 697. n. 3.

Frequentiſſima eſt in amicorum inſulis arbor procera, umbroſa, pulchre comata, floribus fragrantiſſimis, fructibus maximis ſapidiſſimis ſuperbiens, qui belgice *Pompelmoeſen* audiunt et inter congeneres omnium ſaluberrimi habentur. Hi fructus toti conſtant paruis folliculis, facile et quidem ſine diruptione pelliculae ſeparabilibus. Apud incolas inſularum Euwa ſiue Medioburgi, Namoka ſiue Rotterodami et Tongatabu ſiue Amſtelodami, nomine *Moliya* diſtinguuntur.

6. EUGENIA MALACCENSIS. Linn.

E. foliis integerrimis, pedunculis ramoſis lateralibus. *M. S. V.* p. 461.

Haec arbor plurimis inſulis oceani auſtralis intra tropicos communis eſt, et praeſertim colitur in Taheiti, congeriebus inſularum Societatis, Marchionis, Sandvigii, nouarumque Hebridum. Fructus albicans eſt, roſeo tinctus, pyriformis, interdum pugni fere magnitudine, ſed plerumque multo minor, ex acidulo ſaccharatus, aqueus et ſuccoſus; ſalubris itaque et etiam aegros morbo inflammatorio decumbentes refrigeratione confortans. Corticem tritum et in lacte acido epotum Rheedius inter antidyſenterica laudat. (Hort. Malab. I. p. 30.) Nucleus in centro drupae ſolitarius eſt; perperam Parkinſonius (Journal p. 40) pericarpium ſeminibus farctum dixit. Arbor magna et procera, foliis maximis umbroſa, taheitenſibus *Heiya* vocatur. Dubito an praeter hancce ſpeciem etiam Eugenia Jambos inter plantas inſularum auſtralium ciuitate donanda ſit.

7. FICUS ASPERA. F.

F. foliis oblique cordatis, ſinuato-dentatis, vtrinque aſperis: fructibus turbinatis, calycis margine obſoleto adnato. F.

Arbor quatuor ſiue quinque orgyarum altitudine, folioſa, ramis articulatis.

Folia alterna ſubpetiolata, ouato-cordata, acuminata, ſinuato-dentata, diſco interiore anguſtiore, vtrinque aſpera, piloſa, patentia, ſpithamea. Petioli breuiſſimi, alterni, ſparſi, teretes, ſuperius ſulco exarati.

Re-

Receptacula axillaria, gemina, sessilia, turbinato-globosa, extus sericeo-tomentosa, alba, magnitudine Ficus Caricae Linnaei, carnosa, succosa, sapida. Calyx communis nullus; sed margo obsoletus integer vix bi seu tridentatus, receptaculum in ea regione cingit, vbi magis dilatari incipit.

Colitur in hortis et arboretis Tannae insulae. Fructus dulces, grati, crudi comeduntur. Folia iuniora cocta indigenis sapidum olus praebent.

Confer: *Rheed. Hort. Mal.* p. III. t. 62.

8. FICUS GRANATUM. F.

F. foliis ouatis integerrimis: pedunculis terminalibus, geminis horizontaliter divergentibus, fructibus calyculatis, globosis. F.

Habitat cum praecedente in Tanna, similiter culta, propter fructum edulem, dulcescentem, aquosum, subinsipidum.

Arbor procera vmbrosa, caudice multangulo toroso. Rami omnes adscendentes, longi, teretiusculi, subarticulati, cinereofusci, inaequales, ramulis teretibus articulatis, apice tantum foliosis.

Folia conferta alterna, petiolata, ouata, integerrima, glabra, venis raris flauis, supra intense viridia, inferne lucidiora, spithamea et vltra, patentia. Petioli teretiusculi, glabri, patentes, longitudine quadrantis foliorum. Gemmae terminales arctiores spiniformes, totae pilis badiis vestitae.

Pedunculi axillares folii supremi et proximi, gemini, crassi, breuissimi, teretes, horizontaliter diuergentes.

 Re-

Receptacula globoſa, magnitudine Ficus Caricas ſuperant, ſubpubeſcentia, roſea, maculis flauis conſperſa, intus purpurea, pulpoſa mollia.

Calyx communis triphyllus, foliolis ouato ſubrotundis paruis.

9. FICUS INDICA? Linn.

F. foliis lanceolatis, integerrimis petiolatis, pedunculis aggregatis, ramis radicantibus. *M. S. V* p. 922. n. 7.

Arbor in Tanna, nouarum Hebridum inſula, umbroſa, excelſa propter fructus parvulos et inſipidos colebatur. Hi ex eodem puncto ſeu cicatricula caudicis plures aggregati proueniebant, ita vt totus truncus iisdem conſitus eſſet. Deſcriptionem huius ſpeciei ex meis Schedis deperdidi; an cum Ficu indica Linnaei merito conjungenda ſit, etiamnum dubito. Eiusdem forte ſpeciei eſt Ficus in Tongatabu ſponte naſcens, cuius fructibus Ceraſi minoris magnitudine incolae veſcebantur, et iisdem nomen *Matte* imponebant, quod in o-Taheiti diuerſae prorſus ſpeciei, nempe F. *tinctoriae* proprium. Cook. it. nouiſſ. Vol. I. pag. 332.

10. PANDANUS ODORATISSIMA. Linn. *M. S. V.* p. 878.

Athrodactylis ſpinoſa *Forſt. Charact. gen.* 75.

Radix. Caudices plures deſcendentes, divergentes, altitudine ſemiorgyali ſupra terram elevati, ſimplices, teretes, glabri, brachii craſſitie, apice, vbi terram intrant, fibris aliquot praediti.

Trun-

Truncus arboreus bi seu triorgyalis, crassitie femoris, teres laeuis, annulis eleuatis approximatis notatus, erectus, interdum ramosus, cortice tenui cinereo, ligno spongioso. Rami subdichotomi, erecto patentes, saepe diuaricati, teretes, e casu foliorum annulati, apice foliosi.

Folia terminalia confertissima tristicha vel tetrasticha, sessilia, ensata, longissima, acuta, extus carinata, aculeis antrorsum versis confertis in margine et carina vndique spinosa, venis transuersis rectis carinae perpendicularibus notata, glauca, tripedalia, basi binos pollices lata.

Pedunculus terminalis, nutans, teres, glaber, bipedalis, Thyrso decomposito, candido, pedunculis partialibus palmaribus, teretibus varie ramosis glabris, pedicellis pollicaribus, teretibus, erectopatentibus, staminibus consitis.

♂. Flores masculi. Bracteae alternae, lanceolatae, tenerae, erectae, margine serratospinosae, candidae, sesquipedales, florum thyrsos colligentes, loco spathae.

CAL. }
COR. } nulla.

STAM. *Filamenta* plurima (duodecim ad triginta) pedicellis sparsim insidentia breuissima. *Antherae* oblongae, acutiusculae, erectae, filamentis multo longiores.

♀ Flores feminei in diversa arbore. Folia terminalia quatuor ensata, dorso et margine serrato spinosa, pedalia, conniventia, spatharum vices agunt.

CAL. *Spadix* terminalis ſubgloboſus fructificationibus numeroſis tectus, viridis, ſpathis non incluſus. Perianthium nullum.

COR. nulla.

PIST. *Germina* numeroſa, cuneiformia, apice convexa, interdum tuberculata, receptaculo conico ſive globoſo inſidentia.

Styli? rudimenta aliquot breviſſima, in apice cuiusvis germinis vel e centro prodeuntia vel etiam in quolibet tuberculo germinis, ſolitarie diſperſa.

PER. Fructus ſubgloboſus, maximus compoſitus. *Drupae* numeroſae, cuneate, apice convexae, lateribus anguloſae; farinaceae, monoſpermae.

SEM. Solitarium, ovale, laeve, magnitudine nuclei olivae, in centro cuiusvis drupae.

Varietates: α) fructibus tuberculatis diſcretis. *Hort. Mal* p. jj. t. 6.

β) fructibus convexis apice diſcretis, *H. M* p. jj. t. 7.

γ) fructibus convexis, triſulcis connatis. *H. M.* p. jj. t. 5.

δ) fructibus convexis ſpinoſis umbilicatis congeſtis. *H. M* p. jj. t. 8.

Arbor littorea, ſabuloſa amans, ſponte creſcit in oris maritimis inſularum fere omnium intra tropicos, etiam demerſarum; fructu et foliis Bromeliae quodammodo ſimilitudinem prae ſe fert; caudice ſingulari, apice tantum frondoſo, palmis affinitate jungitur eodem ac forte maiori jure quam Stratiotes et Valliſneria. Flores maſculi pollent odore fragrantiſſimo, ſed

ſed dantur etiam varietates inodorae. Arabes et Zeylonenſes propter hunc odorem Pandanos maſculas colunt; Indorum mulieres, praeſertim inſulas orientales inhabitantium capillos polline antherarum odoratiſſimo conſpergunt; folia floralia autem et thyrſi racemulos in ciſtis inter veſtes reponunt. Ternatenſes eosdem flores nondum apertos cum carne et piſcibus oleris loco coquunt. Bandanenſes folia vulneribus imponunt, in auſtralis autem oceani inſulis ſtoreae inde fiunt. Fructus in India ab Elephantibus vorantur; in o-Taheiti et circumjacentibus inſulis a pueris exſugillari ſolent; ſi Artocarpus defecerit, etiam adulti iisdem veſcuntur. Sunt colore extrorſum toti aurantii, intus flavi, odorem gratiſſimum et aromaticum fragorum vel Bromeliae Ananae ſpargunt, ſubſtantiam pulpoſo-farinaceam, ſaporis primum dulceſcentis deinde adſtringentis auſteri: vires ſtypticas iis ineſſe docuit Rheede in Hort. Malab. Fructus taheitenſibus *e-Vara;* flores maſculi *Hinanno.*

11. MORINDA CITRIFOLIA Linn.

M. arborea, pedunculis ſolitariis. *M. S. V.* p. 217.

Inter fructus edules inſularum auſtralis oceani ſuccedanei locum occupant huius arbuſculae baccae, quae Taheitenſibus *Nono* vocantur, et pro cibo vſurpantur deficiente artocarpi annona. Ex Cookii noviſſimo itinere cognovimus hoſce fructus, qui crudi viridi-flaveſcentes, aquoſi et inſulſi ſunt, coctos, ſive in fornace ſubterranea aſſatos, ſaporem gratum acquirere. Haec Morindae ſpecies in hiſce regionibus ſpontanea eſt, cum paſſim et quidem in deſertis etiam inſulis reperiatur Baccarum vires anodynas laudat Rumphius in Herb. amb. iii p. 159.

12. SOLANUM AVICULARE. F.

S. caule inermi fruticoſo, foliis ſinuato-pinnatifidis: corymbis terminalibus. F.

Huius baccae fulvae, pruni majoris magnitudine, acidae, parum dulceſcentes ſubnauſeoſae, ab incolis Novae Zeelandiae avide vorantur, aviculis etiam gratiſſimae neque noſtratibus omnino rejiciendae. Habitat ſponte in Novae Zeelandiae dumetis ruderatisque.

Caulis fruticoſus, erectus inermis ramoſus, ſemiorgyalis. Rami herbacei, laeves, ſubteretes, craſſitie fere digiti, breves.

Folia alterna, petiolata, ſinuato-pinnatifida, inferius acuminata, pedalia, laciniis lanceolatis oppoſitis, trium parium cum impari, laevibus integris, ſaturate viridibus, palmaribus. Petioli ſemiteretes, laeves, patentes, ſparſi.

Corymbi terminales duo ſive tres, pauci-flori. Pedunculus vniverſalis teretiuſculus erectus, palmaris; partiales ſex ſeu ſeptem, ſparſi uniflori, teretes, laeves, patentes, elevatione proportionali, pedunculo univerſali quaſi per articulationem impoſiti. Flores violacei, pollicares, ſtaminibus flavis.

CAL. *Perianthium* turbinatum quinquefidum, laciniis brevibus acutis.

COR. monopetala plicato-rotata, tubo breviſſimo, laciniis quinque margine plica auctis.

STAM. *Filamenta* quinque corolla breviora. *Antherae* in tubum conniventes.

PIST. *Germen* oblongum. *Stylus* longitudine ſtaminum. *Stigma* breve bilabiatum.

PER.

PER. *Bacca* ovalis, aurea, bilocularis.

SEM. plurima nidulantia.

13. ACHRAS DISSECTA F.

A. floribus confertis, corollis octodecimfidis: foliis obovatis emarginato-recusis. F.

A. dissecta. M. S. V. p. 342, *Linn. Suppl. pl.* p. 210.

Manyl-kara. *Rheed. Hort. Mal. part* jjj. p. 53. t. 25.

Advena in hortis Malabarorum colitur nomine *Manylkara*, sive Karae manilensis, cum ex insulis philippinis allatam adseverent. Fructus huius arboris est pomum, forma et magnitudine olivae, oblongum, viridinitens, viscido et lacteo succo refertum, maturius purpureum, intus rufum, succulentum, carne acido-dulci, semen unum alterumve continens (reliquis loculamentis abortientibus), nucleo albo amariusculo. Hi fructus ibidem inter bellaria comeduntur. Folia cum curcumae radice et zinziberis foliis cocta et contusa ad cataplasma contra tumores adhibentur, Brachmanis *Manil-gale* (sed in tabula aenea nomen adscriptum *Vanvalli*), Lusitanis *Fruita Manilha*, Belgis *Loe bessen* sive *chineesche pruynen* vocantur; quod etiam apud Sinas crescant. Arborem proceram, caudice crasso, ramis longe lateque comatam dixit Rheede. Mihi semel visa est in Tongatabu insula, mense Septembri florens; fructus autem tunc temporis nullos perficiebat. E specimine sicco, quod pater optimus nobilissimo D. Baeck, Regis Sueciae Archiatro cum plurimis aliis dono miserat, Linnaeus, filius, descriptionem, quamvis imperfectam collegit, simul

ſimul et nomen reſcivit, quod huic plantae impoſueram; inventorem invide ſedulo reticuit.

Caulis arboreus, erectus, cortice cinereo-rufeſcente, tuberculato tectus. Rami lignoſi, horizontali-adſcendentes, teretes, tuberculati, cubitales (in noſtro ſpecimine). Ramuli erecto-adſcendentes, ſecundi, teretes, tuberculati, apice folioſi, ſpithamei,

Folia ſparſa, conferta, petiolata, oblongo-obovata, apice ſubemarginata, integerrima, erecto-patentia, glabra, coriacea, ſupra dilucide viridia, ſubtus pallidiora, bipollicaria. Petioli teretes, tenues, erecto-patentes laeves, fere pollicares.

Pedunculi uniflori conferti, vndique e ramulis inter folia prodeuntes, filiformes, patentes, ſaepe horizontaliter-dependentes, numeroſi, longitudine petiolorum. Flores albidi diametro ſemipollicari.

CAL. *Perianthium* hexaphyllum, patens; foliolis ovatis obtuſis, tribus exterioribus viridibus, interioribus tenerioribus albis.

COR. monopetala, octodecimfida. Laciniae ſex majores lineares erectae, lateribus involutae, calyce longiores, ſtamina ante eruptionem foventes; duodecim dimidio minores, per paria inter majores poſitae, lineares, acuminatae, extrorſum revolutae. *Nectaria* e foliolis ſex ovatis acuminatis inter lacinias majores corollae ad baſin minorum poſitis, erectis.

STAM. *Filamenta* ſex, ſubulata, erecta, ante apicem parum inflexa, longitudine calycis. *Antherae* incumbentes, lineares, acutae, baſi bipartitae.

PIST. *Germen* ſuperum, exiguum, multiloculare. *Stylus* corolla longior, filiformis, parum curvatus. *Stigma* capitatum.

PER.

PER. SEM.	non vidi, ſed baccam ſive pomum e germine fieri ut in congeneribus, ex deſcriptione Rheedii conſtat.

Partes herbaceae huius arboris omnes lacteſcunt. Inter ſpontaneas harum inſularum retuli, inſcius, an fructus ab incolis pro cibo uſurpentur.

14. CRATAEVA RELIGIOSA. F.

C. inermis, foliolis aequalibus F.

Reperitur ad Coemeteria inſularum o - Taheiti et Societatis, culta et deorum numini ſacra. Fructus profert minus ſapidos, edules tamen, quales Crataeva Tapia Linnaei, teſte Rheedio; huic ſpeciei etiam nimis affinis eſt; an cum eadem vltro conjungenda ſit, dijudicent qui Tapiam obſervarunt. Noſtra apud taheitenſes *e - Pura - au*, ſive *Puratаruru* vocatur.

Truncus arboreus, mediocris altitudinis, erectus, ramoſus. Rami patentes, teretes, adſcendentes, lignoſi, cortice oliuaceo, punctis elevatis albidis aſperſo.

Folia ſparſa, petiolata, ternata: foliola ovato-lanceolata, acuta, acuminata, integerrima, glabra, tenera nervis venisque plurimis reticulata, ſpithamea; lateralia parum minora margine antico anguſtiore (ſed non breviore) horizontaliter patentia. Petioli communes ſparſi, patentes ſemiteretes, laeves, palmares; partiales breviſſimi.

Cyma terminalis ſubcorymboſa, ſemipalmaris; interdum flores ſolitarii ex axillis foliorum ſummorum. Pedunculi vniflori teretes, laeves, laxi, palmares, patentes, baſi craſſiuſculi: Flores ſesquiunciales, exalbido virentes, ſtaminibus rubicundis.

CAL.

CAL. *Perianthium* margine inflexo receptaculum basi umbilicans quadrifidum, laciniis lineari-oblongis, acutis, longitudinaliter rugosis.

COR. *Petala* quatuor (demto colore folia perfecte mentiuntur) erecta, ovato lanceolata, integerrima rachi dorsali venisque reticulata, laxa, tenera, candida, bipollicaria; unguibus calyce vix brevioribus, virentibus intus canaliculatis, extus convexis.

STAM. *Filamenta* sedecim, filiformia receptaculo inserta (nec gynandra) erecto patentia, petalis paullo longiora. *Antherae* oblongae, versatiles, inclinatae, e flavo rubicundae.

PER. *Germen* oblongum, pedicello longitudine staminum filiformi elevatum. *Stylus* nullus. *Stigma* sessile, plenum, obtusum.

PER. Bacca? oblonga, bivalvis? unilocularis, pedicello ad palmarem longitudinem elongato insidens.

SEM. oblongo-ovata, parieti valvularum affixa. —

15. CORIARIA SARMENTOSA. F.

C. procumbens diffusa, foliis cordato-ovatis acuminatis integerrimis quinquenerviis, subpetiolatis: racemis axillaribus elongatis nutantibus. F.

Habitat sponte in fruticetis et dumetis Novae Zeelandiae. Barbari huius regionis incolae, inprimis ii, qui portum obscurum (Dusky bay) accolunt, baccatos fructus huius fruticis colligunt, et iisdem vescuntur.

Cau-

Caulis fruticoſus, vix arboreſcens, diffuſus ramoſiſſimus, ſarmentis elongatis decumbentibus, tetragonis, laevibus, vireſcentibus, foliatis.

Folia oppoſita ſubcordato-ovata, ſubpetiolata, inferiora ſubſeſſilia, omnia integra acuminata acuta, horizontalia, laevia, quinque-nervia, palmaria. Petioli teretiuſculi breviſſimi.

Pedunculi axillares foliorum ſuperiorum, ſolitarii, reclinati, ſpithamei; racemus ſimpliciſſimus longus cylindraceus nutans, pedicellis unifloris ſparſis, teretibus, filiformibus, laevibus, erectis, ſemipollicaribus, bracteatis.

Bracteae breviſſimae minimae ad baſin pedicellorum extrorſum poſitae ſolitariae. Flores minuti virides, hermaphroditi.

CAL. *Perianthium* inferum, perſiſtens breve, quinquepartitum, foliolis ſubrotundis concavis adpreſſis.

COR. *Petala* quinque viridia, ovata, patentia, calycem longitudine aequantia.

STAM. *Filamenta* decem capillaria corolla longiora. *Antherae* ovato-erectae, longitudine calycis.

PIST. *Germina* quinque depreſſo-coalita. *Styli* quinque filiformes acuti, patentes reflexi decidui, longitudine ſtaminum. *Stigmata* ſimplicia.

PER. Bacca globoſo-depreſſa, quinquepartita atro-purpurea, e petalis carnoſis, conniventibus, ſemina tegentibus.

SEM. quinque reniformia, ſtriata, glabra.

No-

Nobis haecce species semper floribus hermaphroditis visa est, nusquam vero masculi aut feminei seorsim reperiebantur.

II.

N U C E S.

16. COCOS NUCIFERA Linn.

C. inermis, frondibus pinnatis: foliolis replicatis ensiformibus. *M. S. V. p.* 985. n 1.

Insulae oceani australis quae intra tropicos sitae sunt, fere omnes hanc utilissimam palmam ferunt, humiles etiam illae, quae vix superficiem sali superemінent et lithophytorum aedificiis superstructae sunt, ut plurimum harum arborum altissimarum coma condecorantur. Spontaneis igitur harum regionum vegetabilibus easdem adnumerare non dubitamus, licet etiam cultae ibidem dentur varietates, quas ut exempla in novis hebridibus docent, hominum cura nobilitavit, et praesertim ad rem cibariam meliores reddidit. Hasce varietates, notis exterioribus tamen minus ab invicem dignoscendas, disertis verbis enarravit Clarissimus Rumphius, qui simul de usu harum arborum multifario fusius disseruit. Heic loci meminisse sat erit, nucibus Cocos triplex inesse alimentum, nempe junioribus lympham saccharatam, maturo fructu in materiam spongiosam cotyledonis novi surculi coagulabilem; in adultioribus autem nucleum candidissimum dulcissimum fragrantem, amygdalos longe praecellentem, primum mollem gelatinosum lacteum, deinde perfecta maturitate duriusculum, oleosum, ultimo deinceps loco ipsum huius nuclei ole-

oleum, blandum, purum, dulce, variis ferculis admiſcendum, nec non ad uſus medicos cunctos idoneum, ubi oleum amygdalorum adhiberi ſolet. Incolae praeprimis inſulae Taheiti et adjacentium inſularum Societatis hocce oleum imbutum odoribus variis, quorum pretioſiſſimus, et fragrantiſſimus e ligno Santali extrahitur, pro unguento caeſariei ſive etiam totius corporis uſurpant, eodemque omnia membra crebro perfricare ſolent. Ipſum nucis putamen, duriſſimum in adulta, in juniore tamen ante nuclei formationem molle, inſtar caulium braſſicae edule eſt. Omnium porro palmarum cor ſive caput ut vocant, ad trunci ſummitatem, pedes binos vel tres longum, rudimenta frondium et fructificationum anni inſequentis laminis tenuiſſimis convolutis fovens, itaque pro gemma vere habendum, optimum alimentum praebet, nuci coryli avellanae et pedunculo braſſicae cauliflorae palmam eripiens; ſed hoc ſine arboris deſtructione obtineri non poteſt. De vino palmarum quod colligitur e ſpadicis nedum erupti vulnere, cum id hominibus auſtraliae haud innotuerit, ut et de multiplici materiei, frondium, foliolorum, fibrarum, nucumque ad rem familiarem et mechanicam uſu quaecunque diſſeri poſſent, utpote citra noſtrum propoſitum praetermittenda ſunt. Taheitenſibus *Ari*, nuces juniores *Nia*.

17. CORYPHA VMBRACVLIFERA *Linn.*

C. frondibus pinnato-palmatis, plicatis filoque interjectis, ſtipitibus ciliato-ſpinoſis. *M. S. V.* p. 984.

Huius folium ſemel vidi in Waitahu, ſive Chriſtinae inſula archipelagi marchionis mendozae; palmam ipſam deinde, ſed minus frequentem in Tongatabu,

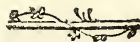

tabu, amicorum inſula reperit Cookius (vide Itin. noviſſ. Vol. I. p. 332.) incolis *Biu* dictam, qui nuces eius globoſas parvulas inter edulia habent.

18. INOCARPVS EDVLIS. F. *M S. V.* p. 408.

Taheitenſes huius arboris fructum *Rattá* vocant, ipſam arborem *Hi* appellant, quod a voce *If* apud Papuanos in Nova Guinea uſitata non admodum differt; nuces *E- iſi*, quas Cookius in noviſſimo itinere Tom. I. p. 393. commemorat, ad Inocarpum quoque procul dubio referri debent. Earum nucleus reniformis, compreſſus, pollicaris circiter diametri, aſſatus et decorticatus ab inſularum Societatis, Amicorum, marchionis, novarum Hebridum, novae Guineae et moluccarum incolis comeditur. Noſtrates hanc nucem caſtanearum loco habebant; ſapor tamen minus gratus eſt, licet dulceſcens; ſubſtantia durior, minus farinoſa, ventriculo debiliori non conducit. Vires plantae et praeſertim corticis adſtringentes, alvum obſtipant, et dyſenteriam ſiſtunt; quare etiam ad hunc ſcopum in noſocomio amboinenſi decoctum aquoſum corticis crebro adhibetur, teſte Rumphio; licet hoc medicamine aegrorum vita periclitari potius quam ſanitas reſtaurari videatur. Papuani ſucco expreſſo glutinoſo, reſinoſo telorum apices obliniunt, hoc autem gluten exſiccatione nigrum colorem induit. Forte et reſinoſum illud, quo ſagittas Mallicollenſium obductas vidimus et quod illorum aſtutia pro veneno nobis venditabat, ex Inocarpi ſucco pariter praeparatum erat. Nomen arboris apud Mallicollenſes *Nias* audit, apud inſulae Tannae indigenas *Emmer.* Inocarpum arboribus cultis in hisce regionibus vix adnumerarem, etſi in ſocietatis inſulis forte colitur.

Arbor

Arbor excelſa, craſſitie corporis humani, cortice fuſco rimoſo. Rami lignoſi tereres, patentes, varie diviſi, fuſci, rimoſi.

Folia alterna ſubdiſticha, petiolata, ovato-oblonga, vix cordata, obtuſa, retuſaque, rarius acuta, integerrima laevia, patentia, venis plurimis reticulata, ſpithamea, (juniorum arborum pedalia). Petioli teretiuſculi patentes, laeves, transverſim ſtriati, ſemipollicares.

Pedunculi univerſales axillares, ſubſolitarii, teretes, patentes pube nigra tecti, palmares. Racemus filiformis ſimpliciſſimus. Pedicelli breviſſimi, ſparſi, conferti. Flores obſcure albidi, vix ſemunciales. NB. Racemus in Linn. Suppl. pl. p. 239. perperam Spica vocatur.

CAL. *Perianthium* monophyllum bifidum, laciniis ſubaequalibus, rotundatis, pube nigra veſtitis.

COR. monopetala tubuloſa. *Tubus* cylindricus longitudine calycis. *Limbus* quinque vel ſexpartitus calyce longior, laciniis linearibus undulatis patenti-reflexis.

STAM. *Filamenta* decem vel duodecim breviſſima, tubo duplici ſerie inſerta, ordine ſuperiore in ipſa fauce, cum inferiore alternante. *Antherae* parvae, ovatae, erectae.

PIST. *Germen* oblongum villoſum. *Stylus* nullus. *Stigma*? punctum exiguum excavatum.

PER. *Drupa* magna, reniformis vel ovata, compreſſa viridis, monoſperma, pulpa carnoſa tenui.

SEM. *Nux* ſolitaria, ovata, conſtans e fibris lignoſis, craſſioribus intertextis: nucleo ovali, compreſſo, albo.

OBS. Pili in germine, an ſtylorum vices agunt?

19. TERMINALIA CATAPPA. Linn.

T. Foliis obovatis, ſubtus tomentoſis. *M. S. V.* p. 910.

In hortis inſulae Tannae ſemel hanc arborem vidimus, menſe Auguſto ſive ſub finem brumae foliis orbam, fructu maturo in ramulis haerente. Arbor erat vaſta, et excelſa. Drupa tripollicaris, ovata, ſulcata, nucleo oblongo, avellanae nucis ſapore, quare etiam in Banda et Batavia inter obſonia cum aliis fructibus menſae apponitur, ab Europaeis enim pluris exiſtimatur, quam ab indigenis, quippe qui vilipendunt quicquid ventrem non adeo implet. Apti ſunt hi nuclei, qui amygdalorum loco adhibeantur, ſed oleo tam copioſo non pollent. Plantari ſolent huius generis arbores circa aedes in areis amplis, ubi ſedilia collocantur, propter denſam lateque extenſam quam praebent umbram. Materies exſtruendis navigiis idonea, levis enim eſt et in aqua marina per multos annos perdurat. Cortex et folia nigrum pigmentum praebent, quo dentes Indorum inficiuntur, nec non atramentum Indicum inde componitur. Hanc arborem ter ſingulis annis maturos fructus perferre auctor eſt Rheede.

20. TERMINALIA GLABRATA F.

T. foliis obovatis, utriusque glabris. F.

Differt a Terminalia Catappa, foliis in pagina inferiore pube deſtitutis, duplo minoribus, nuce triplo

plo minori glabra, ovali, minime ſulcata, neque marginata, ſed apice acuto, compreſſo et membranaceo quaſi appendiculata: differentias eſſentiales curatior inſtituta comparatio forte ſuppeditaret; ſed T. Catappam, ut ſupra monui, nonniſi foliorum et floreſcentiae ornatu ſpoliatam vidimus.

Haec noſtra ſpecies autem colitur ad tuguria et coemeteria inſularum ſocietatis; in amicorum inſulis mihi ſponte provenire videbatur. Taheitenſium lingua vocatur *Auwiri*, ſive etiam *e-Tara-iri* et *e-Tara-heiriri*, diisque ſacra habetur. Materies pro exſtruendis cymbis, tympanis, ſcamnisque uſurpatur. Nuclei edules ſunt et inſtar amygdalarum gratum ſaporem habent. Arbor excelſa, ramoſa, diffuſa, ramis ſuboppoſitis, teretibus, patentibus, laeviuſculis, cortice cinereo rimoſo.

Folia terminalia, conferta, petiolata, ovata, obovataque, obtuſiuſcula, integerrima, patentia, glabra, laevia, ſpithamea; petioli teretes, patentes, villo brevi rufeſcente veſtiti, vix unciales.

Pedunculi axillares foliorum ſummorum, ſimplices, teretes, filiformes, erecti, apice deflexi, glabri, ſpithamei Racemus ſimpliciſſimus, floribus ſparſis albidis: maſculis in parte ſuprema pedicellatis; hermaphroditis in parte infima ſimillimis ſed revera ſeſſilibus, cum ipſum germen inferum vices pedicelli agat, reliquas partes fructificationis elevantis.

♂. Flores Maſculi.

CAL. *Perianthium* campanulatum, quinquefidum laciniis ovatis, acutis, aequalibus, erectis.

COR. nulla.

 Necta-

Nectarium urceolatum in fundo calycis, constans corpusculis quinque minutis brevibus, duriusculis, pilis crebris longioribus vestitis, calyce dimidio brevioribus.

STAM. *Filamenta* decem subulata, erecto patentia, fundo calycis inserta, horum quinque exteriora longitudine calycis, interiora minora. *Antherae* ovatae, didymae, erectae.

☿. Flores Hermaphroditi numerosi usque ad dimidium racemum.

CAL.
COR.
Nect.
STAM. } omnino ut in flore masculo.

PIST. *Germen* inferum, sessile, ovato-oblongum, basi incrassatum. *Stylus* superus, e fundo calycis, villo nectarii cinctus, filiformis, erectus, longitudine staminum. *Stigma* simplex.

PER. *Drupa* ovalis, sessilis, acuminata, apice marcescente, compressa, viridis, monosperma.

SEM. *Nux* ossea, ovalis, nucleo solitario, oblongo, albo.

21. MABA MAIOR. F.

M. — — —

Huius fructus cum illo Mabae ellipticae nostrae in omnibus convenit, praeterquam quod triplo maior sit, bipollicaris scilicet, in loculamentis fovens nucleos triquetros, tenaces et insipidos, tamen inter edulia ab incolis usurpatos. Incolae insularum Tongatabu

gatabu, Namoka, E-uwa, Hapa-i, et ceterarum quae ad archipelagum amicorum pertinent, hanc arborem teste Cookio in noviss. itin. tom. I. p. 393. circa tuguria plantare solent. Nobis non nisi drupa, ab incolis iisdem venum asportata innotuit, cui nomen *Maba* imposuerunt.

22. STERCVLIA BALANGHAS. Linn.

S. foliis ovatis integerrimis petiolatis, floribus paniculatis *M. S. V.* p. 866. n. 1.

In Tanna insula, e novarum Hebridum congerie, hanc arborem hinc inde in nemoribus reperi, exeunte hyeme florum paniculas et foliorum novam progeniem e gemmis exserentem, fructibus praeteriti anni adhuc in ramulis persistentibus. Cultis forte adnumerari debet. cum eius nuclei, iuxta Rumphii testimonium non solum assati edules sint, et ab Amboinensibus in hunc usum adhibeantur; sed et capsulae combustae pigmentum *Cassomba* dictum praebeant, cuius frequens est usus apud hosce populos.

23. STERCVLIA FOETIDA. Linn.

S. foliis digitatis. *M. S. V.* p. 866.

Huius cum praecedente eadem est ratio, et usus idem. Semel visa est, et quidem culta, in Tanna insula.

III.

R A D I C E S.

24. CONVOLVVLVS CHRYSORRHIZVS. *Solandr.*

C. — — —

Convolvuli ſpecies radice magna, tuberoſa, farinacea, intenſe fulva, nauſeoſo-dulcis, in oceani pacifici, inſulis intra tropicos ſitis non ſolum, ſed etiam extra tropicum in Paſchatis inſula (Oſtereiland) et in Novae Zeelandiae regionibus borealioribus paſſim inter plantas cultas reperitur. Hanc pro varietate Convolvuli Batatae habui, b. Solander autem qui etiam herbam et floreſcentiam vidit, ad novam ſpeciem retulit, cui nomen Convolvuli chryſorrhizi impoſuit, teſte Parkinſonio (Journal. p. 37.). Quod ſi cum Rumphio credimus Convolvulum Batatam Linnaei ante adventum Hiſpanorum ex America meridionali, in Philippinis et Moluccanis inſulis prorſus ignotum incognitumque fuiſſe; inde novo argumento Illuſtris Solandri ſententiam confirmari intelligimus. C. Batatas enim apud incolas inſularum Amboina, Banda, Ternate, Baly, cognomine adiecto *Caſtela* diſtinguitur, quo eundem ab hiſpanis (caſtilianis) acceptum indigitant. Taheitenſibus autem et reliquis oceani auſtralis gentibus illa ſpecies, quae harum inſularum propria videtur, *Umara* audit, vel cum adſpiratione *Gumarra* aut *Gumalla*.

25. DIOSCOREA ALATA. Linn.

D. foliis cordatis (oppoſitis) caule alato bulbifero. *M. S. V.* p. 888. n.

Ubi vulgare, digitatum, anguinum, anniverſarium, ovale. *Rumph. amboin.* V. t. 120. 121. 122. 123. 125.

Synonyma omnia heic enumerata utique referri debent ad D. alatam, cui nomen *ſativae* meliori iure competit, quam illae ſpeciei foliis alternis, quam b. Linneus, neſcio qua inductus ratione ſativam denomi-

minavit. Haec enim D. alata Linnei tam in India orientali, quam occidentali, nec non in Africa aequinoctiali et etiam passim in oceani australis insulis intra Zonam torridam, immo usque ad Novam Zeelandiam, ab incolis colitur ob sapidissimas saluberrimasque radices, quae tostae aut simpliciter coctae panis loco adhiberi possunt.

Ubi vulgare Rumphii (t. 120.) quod Linneus inter synonyma D. oppositifoliae retulit, certo certius ad D. alatam pertinet, et enim folia cordata et caulem alatum et bulbos in caule (p. 347.) gerit.

Radix saepe tripedalis est, et triginta librarum ponderis, crassitie femoris, cortice nigro, carne alba seu purpurascente, viscida, post coctionem farinacea. Succus radicum recens acris est, et in cute pruritum excitat. Nucleus Cocos raspatus cum Musae pulpa et Dioscoreae radice commixtus, frixusque in formam pultis, Taheitensibus in deliciis habetur. Varietas radicibus subdigitatis, Rumph. t. 121. frequens occurrit in Amicorum insulis, ubi etiam anguinam istam Rumph. t. 122. vidimus, et aliam, cuius radices minusculae pondus unius librae vix superabant, cortice cinereo-albido (Cook. it. noviss. l. c.). In omnibus hisce insulis malaico vocabulo *Usi* sive *Ubi* notissima est.

26. ARUM ESCULENTUM. Linn.

A acaule, foliis peltatis ovatis integerrimis: basi emarginatis. *M. S. V.* p. 827. n. 7.

Indigenae insularum australium in huius radicis operosa cultura magnos labores subeunt; gaudet enim solo inundato primis mensibus, deinde in sicco

collocanda eſt, ope foſſae circa campos ductae. Radix magna, tuberoſa, nutrimentum commune horum hominum, acerrima eſt, crudaque oris pruritum et excoriationem cauſatur; in cinere autem fervido toſta, acrem hanc qualitatem amittit, fitque blandior et ſapida, gravat tamen ſtomachum debiliorem, alvumque conſtipat. Folia diſci vel orbis loco, quo cibi imponendi ſunt, in India uſurpantur, ſuntque ſuperne glauca et inſtar ſerici tomento imperceptibili molliſſima. Javanice haec ſpecies vocatur *Tallas*, taheitenſibus et novae Zeelandiae incolis *Tallo* ſive *Tarro*. Reperitur paſſim in omnibus inſulis oceani auſtralis, intra tropicos, exceptis deſertis et demerſis; colitur etiam in nouae Zeelandiae extremitate boreali. Kelady ſativum Rumph. herb. amb. tom. V. p. 313. t. 109. ad hanc ſpeciem potius quam ad A. Colocaſiam pertinere videtur.

27. ARUM MACRORHIZON Linn.

A. acaule, foliis peltatis cordatis repandis: baſi bipartitis. *M. S. V.* p. 827. n. 8.

Arum ſativum *Rumph. amb.* V. t. 106.

Colitur paſſim cum praecedente. Radicem ſeu potius ſtipitem habet maximum, brachii craſſitie et longitudine, quo elixo et a volatili acredine liberato indigenae veſcuntur. Folia maxima ampliſſima, utrinque nitida, glabra, laete virentia. Fructificatio a charactere generico aliquanto recedit, floſculis in ſpadice omnibus et ſingulis hermaphroditis.

COR. nulla.

STAM.

STAM. *Filamenta* nulla. *Antherae* ſex, ſpadici adnatae, didymae, ſingulos ſtylos cingunt.

PIST. *Germen* ſubrotundum. *Stylus* ſolitarius, brevis, craſſiuſculus, apice depreſſus. *Stigma*, macula orbiculata in apice ſtyli.

PER. }
SEM. } — — —

Taheitenſibus vocatur *Apè;* ceylanenſibus *Habara;* incolis inſularum Amicorum et Sandvigiarum *Kappe.*

28. TACCA PINNATIFIDA. F. *M. S. V.* p. 455. n. 1.

Tacca ſativa, et ſylvatica. *Rumph. amb. tom.* V. tab. 112. 114.

Radix tuberoſa, tuberibus pluribus congeſtis, fibrillas hinc inde emittentibus.

Folium radicale ſubſolitarium, petiolatum, ternatum biternatumve, foliolis laciniato-pinnatifidis, acutis, laevibus, patentibus ad latera petiolorum ſubdecurrentibus, dodrantalibus pedalibuſve. Petiolus teres, fiſtuloſus, ſulcatus, (in varietate domeſtica laevis, maculis ſordidis variegatus) baſi infima ſcapum vaginans, patens, laevis.

Scapus ſemiorgyalis, herbaceus, fiſtuloſus, verſus apicem ſulcatus, erectus. Vmbella terminalis ſeſſilis ſimpliciſſima. Inuolucrum circiter heptaphyllum, foliolis bipollicaribus, duobus exterioribus ſeſſilibus, pinnatifidis, caeteris ſpatulatis laevibus, lamina ſubrotunda, apice acumine breviſſimo. Pedunculi

li quatuor ad octo vsque, fere longitudine involucri, simplicissimi, subangulati vniflori, patentes. Fila octo seu duodecim longissima involucro pluries longiora patentia, exta umbellam dependentia, intorta, pedunculis interjecta, bractearum loco adsunt.

CAL. Perianthium superum, hexaphillum, persistens, foliolis ovatis, acutis, erecto-conniventibus receptaculo insertis, tribus interioribus latioribus.

COR. *Petala* sex aequalia calyce tecta, eoque dimidio breuiora, fornicata, medio seu collo angustiora.

STAM. *Filamenta* duodecim brevissima seu vix ulla, petalorum cucullis, per paria inserta. Antherae oblongae, retrorsum arcuatae, unisulcae in medio dorsi parieti fornicis petalorum per paria affixae, et ita arcte approximatae ut binae unicam referant.

PIST. *Germina* tria conniventia? vel saltim unum trilobum exiguum, *Styli* tres brevissimi. *Stigmata* obcordata biloba.

PER. *Bacca* sicca, nigra, ovata, rugosa, obsolete angulata, calyce coronata, trilocularis polysperma, dissepimentis exsiccatis: immatura hexangularis, carnosa, diametro bipollicari.

SEM. plurima, ovata, compressa, striata, brunnea, pulpa exsiccata cohaerentia.

Radix Taccae cruda inter amarissimas acerrimasque jure habetur, tametsi cultura hanc proprietatem aliquanto mitigavit. Rasura radicis crudae, aqua subigitur, quae continuo abiecta et lotione reiterata, farina tandem in fundo vasis dejicitur candidissima, amylo simillima, iterum bis terve abluenda, donec in aqua

aqua nulla deguſtari poſſit acrimonia. Farina ad ſolem exſiccatur. Prima lixivia ſive infuſa ſollicite abjiciuntur, cum e radice noxias, immo lethiferas adeo qualitates in ſe ſuſceperint. In Taheiti adjacentibusque Societatis inſulis ex hac farina placentam gelatinoſam praeparant, ſapidam, et inſtar Salep, quod ex Orchide Morione (nec non O. militari et maſcula) paratur, bene nutrientem. In Banda, moluccani archipelagi inſula ubi panis e medulla Sagueri arboris factus non abundat, farinam Taccae in plagulis lapideis prius calefactis compingunt, pinſuntque placentam ſive panem quadratum ipſo Sagu meliorem. Vſus medicus huius radices apud eosdem homines viget, qui eandem emplaſtri forma vulneribus profundis, telo vel tribulo inflictis imponunt. Sylveſtris varietas Taccae, phalli ſpeciem paraſiticam e radice prodeuntem ſuſtinet, a Rumphio delineatam, nobis autem non viſam. Varietas ſativa taheitenſibus *Pia*, ſylveſtris *e - Vé* dicitur.

29. DRACONTIUM POLYPHYLLUM. Linn.

D. ſcapo breviſſimo, petiolo radicato lacero, foliolis tripartitis, laciniis pinnatifidis. *M. S. V.* p. 829. n.

Colitur in locis umbraticis nemoroſis inſularum Societatis; taheitenſibus *Tewéh* dictum; quod tamen nimis nomini Taccae ſilveſtris conſonum eſſe videtur.

Radix acris, ſicut omnes huius ordinis (piperitarum); ab incolis comeditur, deficiente artocarpi annona. An iisdem quoque vires huius radicis medicae, quibus Japonenſes, teſte Thunbergio (Fl. Jap. p. 234.) abutuntur, innotuerunt? Gravis quidem, ſed vix injurioſa ſuſpicio, ſi ad milites iſtarum inſularum Errioy dictos, reſpicimus, qui etiam recens enixos partus

tus amicarum iugulant, vt barbarae legi ſatisfaciant, de non ſuſcipiendis liberis.

30. DGIDGI, radix. (Jeejee)

31. MAWHAHA, radix.

Hae radices reperiuntur in amicorum inſulis, atque cultura conveniunt cum Muſa et Aro. Mawhaha ſapore radicibus ſolani tuberoſi ſimilis eſſe dicitur. Mentionem harum primus injecit Cook in noviſs. itin. Vol. I. p. 332. 393.

32. DRACAENA TERMINALIS. Linn.

D. herbacea, cauleſcens, foliis lanceolatis. *M. S. V.* p. 334. n. 4.

Radix cylindrica, praemorſa, brevis, fibrillas raras emitit. Caulis truteſcenti - herbaceus, teres, erectus, e cicatricibus foliorum emortuorum quaſi ſquamatus, fere orgyalis, ſaepe ramoſus, ramis erecto patentibus, adſcendentibusque, ſaepe etiam nullus vel breviſſimus, apice folioſus.

Folia petiolata, terminalia, conferta, ovato - lanceolata, acuta, acuminata, integerrima, laevia, multiplinervia erecta glabra, bi ſeu tripedalia; petioli pedales ſive bipedales pollicem craſſi, erecti, canaliculati, equitanti - imbricati, caudicis apicem veſtientes.

Pedunculus ſemiorgyalis teres, laevis, erectiſculus, craſſitie digiti. Racemus decompoſitus, ſpicatus, foliatus. Pedunculus vniverſalis erecto - patens teres, laevis, ſulcatus; partiales alterni, teretes, laeves, ſulcati, patentiſſimi, pedales et ultra, partialiores ejusdem ſitus et figurae ſupremi ſenſim minores, omnes ſpicati. Flores ſparſi, ſeſſiles, confertiuſculi, albi aut in varietate β purpurei, ſemipollicares. Stipulae? foliis

ex-

similimae, oblongo lanceolatae, sessiles, integerrimae extus ad basin pedunculorum solitariae, inferiores magis acuminatae. Bracteae tres subrotundae albido-hyalinae, concavae, quarum extima major, floris basin vestiunt calycis loco.

CAL. nullus.

COR. Monopetala, basi cylindrica, profunde sexpartita, laciniis oblongis, obtusis, revolutis.

STAM. *Filamenta* sex subulata, petali laciniis fere breviora. *Antherae* sagittatae, basi bipartitae.

PIST. *Germen* superum, conico-ovatum, glabrum, apice poris tribus perforatum. *Stylus* subtrigonus corolla paullo brevior. *Stigma* trigonum simplex.

PER. *Bacca* irrgulariter globosa, trilocularis polysperma, nigra.

SEM. aliquot, arillo pulposo involuta, vt quasi vnum videantur, in quovis loculamento.

Varietas β *purpurea* foliorum venas, petiolos, pedunculos et flores purpureos habet. Terminalis domestica alba et purpurea, nec non angustifolia Rumph. Amb. IV. p. 79. 81. tab. 34. 35. omnes hunc spectant. Idem celeberrimus auctor radicem huius Dracaenae contra Diarrhaeas et Dysenteriam praestantissimam laudat, quum vires potius in edulcorando et obtundendo quam in constringendo exserat. Incolis insulae o-Taheiti cibum praebet. Folia apud incolas insulae Ternate *Ngassi*, i. e. mendacia vocantur, quia binos colores, viridem nempe et purpureum exhibent; eadem si alicui mittuntur, illum pro mendaci declarant. Apud indigenas autem insularum in oceano pacifico huius plantae folia passim amicitiae et pacis signa ac pignora sunt. Diis ibidem sacra habetur, et in-

inprimis ad coemeteria et aras colitur. Taheitice *Ti*, ſive *Tibi* i. e anima.

IV.

OLERA.

33. DRACAENA INDIVISA. F.

D. arborea, foliis enſiformibus auctis, racemo (laterali?) compoſito. F.

Haecce arbor, cum proxime ſequentibus, Areca oleracea et ſapida, Apio graveolente, Tetragonia halimifolia, Lepidio oleraceo et piſcidio, atque Soncho oleraceo inter praeſtantiſſimas plantas eſculentas in terris auſtraſiae merito recenſeri debet; licet eaedem vix ab incolis et indigenis vſurpentur; ſed Europaeis, maxime poſt longinquum iter maritimum Scorbuto laborantibus, ſaluberrima olera praebeant.

Haec Dracaenae ſpecies naſcitur in ſylvis ad portum Novae-Zeelandiae, auſtralioris, cui nomen obſcuri (Duſkybay) Cookius dedit, in ſcopulis mari ſaepe proximis. Ejus baccae ni fallor ab incolis comeduntur: folia autem tenella convoluta, ſeu potius hybernaculum arboris ex apice trunci prodiens, pedale, inter folia reconditum, albo flaveſcens, blandum, medulloſum, cum oleo et aceto inter optima acetaria jure habetur. Baccae menſe maio ſive hyeme ineunte matureſcunt. In temperatioribus Novae Zeelandiae regionibus circa aeſtuarium Reginae Charlottae, altera Dracaenae ſpecies reperitur, quam heic praetermitto, cum eius in re cibaria vſus nobis non innotuerit.

Cau-

Caulis arboreus, teres, rimulosus, simplicissimus, indivisus, virens versus apicem foliis vestitus, bi seu tri - orgyalis.

Folia terminalia sessilia, semiamplexicaulia, basi imbricata, late ensiformia, membranacea, acuta, integerrima, patentia, longidinaliter striata, laete virentia bipedalia, palmum lata.

Racemus compositus, lateralis ex alis foliorum (sed forsan folia jam seriora, seu secundi anni, prodierant), ovatus nutans, racemis partialibus in formam cylindricam thyrsoideam digestis. Pedunculus universalis bi - seu tripedalis, teres, laevis, herbaceus, diametro sesquipollicari: partiales spithamei approximati, erecto - patentes, teretes, laeves, basi instructi foliolo lanceolato, pedunculi longitudine; undique sparsim e pedunculo universali prodeuntes. Pedicelli uniflori, brevissimi, horizontales. Bracteae ad basin pedicelli duae, minimae, lanceolatae, acutae, concavae.

CAL. nullus.

COR. *Petala* sex oblonga, subreflexa, aequalia, basi cohaerentia.

STAM. *Filamenta* sex, subulata, fere longitudine petalorum, eorumque basi inserta. *Antherae* oblongae, incumbentes.

PIST. *Germen* superum. *Stylus* filiformis breuis. *Stigma.* — — —

PER. *Bacca* globosa, caerulea, supra punctis tribus excavatis notata, stylo persistente mucronata, trilocularis, polisperma.

SEM. in ſingulo loculamento circiter ſeptem, arillo ſeu membranula involuta, ut unicum crederes, atra, glabra, ſemilunaria, triquetra.

OBS. Character genericus Dracaenae in hasce duas ſpecies D. terminalem Linn et D. indiviſam noſtram non perfecte quadrat, quum harum baccae plane polyſpermae ſint, quas tamen triſpermas character genericus iuxta noviſſimam Syſtematis Linneani Editionem XIVtam p. 311. 333. requirit. Forte haec nota D. Draconi ſoli competit; vel etiam pro unico ſemine habebatur arillus ſeminibus farctus. Anne eſſentialis differentia inter Aſparagi, Dracaenaeque genera in hocce arillo conſiſtit?

34. ARECA OLERACEA. Linn.

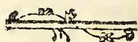
A. foliolis integerrimis *M S. V* p. 986. n 2.

Hanc arborem ſemel vidimus in hortis inſulae Tannae, ſed tum temporis neque florentem, neque fructus proferentem. Veri tamen ſimillimum eſt, eandem propter fructuum ad rem cibariam uſum ab incolis cultam fuiſſe. Eius gemma ſicut praecedentis Dracaenae et omnium palmarum, edulis eſt, dulcis et delicatula, tanquam braſſicae caules teneriores, aut Cynarae receptaculum. Ob defectum floreſcentiae eandem ulterius examinare non potuimus; ad hanc ſpeciem amandandam eſſe, ex Cel. Iacquini deſcriptione concluſimus.

35. ARECA SAPIDA. *Solander.*

A. — — —

Reperitur ſpontanea in nova Zeelandia usque ad aeſtuarium Charlottae reginae. et frequens in Norfolciae inſula deſerta. Huius praecipue Cor ſive Caput in

in deliciis eſt apud nautas Europaeos, et cum oleo et aceto parari ſolet. Nomen a b. Solandro mutuati ſumus, cum neque fructum neque floreſcentiam huius palmae examini noſtro ſubiicere nobis datum eſſet. Huius forte generis eſt *Niu - gula*, (Cocos rubra), Palma, cuius *Cookius* meminit in Tonga inſula, *itineris noviſſimi* tomo I. p. 332.

36. APIUM GRAVEOLENS. Linn.

A foliis caulinis cuneiformibus. *M. S. V.* p. 292.

Abundat in novae Zeelandiae littoribus; legitur etiam in Paſchatis inſula, nec non intra tropicos in inſulis demerſis, ſponte proveniens, incolis quantum ſcio, inuſitatum, nautis vero ſcorbuticis gratiſſimum et maxime ſalutare.

37. TETRAGONIA HALIMIFOLIA. F.

T. herbacea, papuloſa, foliis elliptico-rhombeis petiolatis, pedunculis axillaribus unifloris ſubſolitariis, fructu cornuto. F.

Habitat in Nova Zeelandia ad oras ſylvarum in plagis ſenticoſis et arenoſis, nec non intra tropicos in littore inſulae Tongatabu. Incolis inuſitata, ſed inter olera praeſtantiſſima collocanda. Iuſſu enim immortalis Cookii dum in portu moraremur, quotidie pro ientaculo et prandio cocta nautis apponebatur. Tota planta conſperſa eſt punctis minutiſſimis cryſtallinis, quales in Atriplice, Chenopodiis, Meſembryanthemisque nonnullis obſervantur, unde papuloſa vel etiam rorida dici poſſet. Deſcriptionem in ſolo natali conſcriptam non prorſus ſupervacaneam fore ar-

arbitror, licet hanc noſtram cum *T expanſa* M. S. V. p. 467. n. 6. pro eadem ſpecie declarare vix dubitem.

Caulis herbaceus, laevis, procumbens, ramoſus, ſtriis elevatis e marginibus petiolorum decurrentibus ſubangulatus, penna anſerina parum craſſior, debilis. Rami plures elongati, teretes, patentes.

Folia alterna ſubpetiolata, ovato - rhombea, obtuſiuſcula, integerrima, horizontalia, internodiis breviora, ſeſqui - pollicaria. Petioli tenues ſupra planiuſculi, pollicares.

Pedunculi ſubſolitarii axillares uniflori breviſſimi. Flores flavi.

CAL. *Perianthium* quadri - rarius quinque partitum, laciniis ſubaequalibus ovatis, ſubacutis, intus coloratis, una reliquis latiore magis rotundata.

COR. nulla.

STAM. *Filamenta* ſedecim vel duodecim ſubulato - capillaria, calyce breviora. *Antherae* ſubrotundae didymae, erecto incumbentes.

PIST. *Germen* minimum. *Styli* ſex, rarius quinque, filiformes, decidui, ſubreflexi, longitudine ſtaminum. *Stigmata* ſimplicia.

PER. Drupa rudis, turbinata, ſive obverſe conica, carnoſa, verſus apicem tetragona ſive pentagona, angulis productioribus acutis cornuta.

SEM. *Nux* oſſea, loculamentis numero ſtylorum reſpondentibus monoſpermis. *Nuclei* ſolitarii, ovati, albi.

38. LEPIDIUM OLERACEUM F.

L. foliis elliptico-oblongis acutis ſerratis, floribus tetrandris. F.

Habitat in Novae Zeelandiae littori arenoſo, inprimis ad aeſtuarium Charlottae, locis dumoſis ſubumbraticis. Cum Apio et Tetragonia halimifolia quotidianum olus nautarum erat, dum in hoc portu commorati ſumus. Inter alimenta antiſcorbutica nunquam ſatis laudandum, ſaporis blandi, paullulum acris, ad ſpinachiae vel etiam lactucae ſaporem accedentis, paullo flatulentum, alvum modice aperiens.

Caulis perennis, herbaceus, teres, laevis, erecto-adſcendens, ramoſus, ramis paniculatis, a pedali ſaepe in ſemorgyalem altitudinem excreſcens.

Folia ſparſa, alterna, elliptico-oblonga, utrinque attenuata, profunde ſerrata, patentia, glabra, palmaria; ſuperiora minora, apice tantum ſerrata. Petioli (ſi hoc nomine malis vocare folii partem inferiorem anguſtiorem) foliis dimidio brevioris, plani extrorſum carinati, caulem excipientes.

Pedunculi univerſales terminales, teretes, laeves, aphylli; Racemi ſimplices, ſub infloreſcentia coarctati, corymboſi, fructiferi palmares, cylindrici. Pedicelli plurimi, ſparſi, filiformes, teretes, patentes, ſemipollicares, uniflori. Flores albi, bilineares.

CAL. *Perianthium* tetraphyllum deciduum, foliolis ſubrotundis concavis, patulis, extus ſubpubeſcentibus.

COR. *Petala* quatuor ſubrotunda integra, concava, calyce duplo maiora, ungue lineari lamina dimidio breviore.

STAM. *Filamenta* quatuor, aequalia, ſubuata erecta, longitudine fere corollae. Antherae ſubgloboſae flavae.

PIST. *Germen* ovatum. *Stylus* cylindricus breviſſimus, perſiſtens. *Stigma* obtuſum.

PER. *Silicula* ovato-cordata, compreſſa, bilocularis, bivalvis, valvulis navicularibus, monoſpermis, diſſepimento lanceolato.

SEM. ſolitaria, ovata, acuta, flavorubentia.

39. LEPIDIUM PISCIDIUM. F.

L. foliis elliptico-oblongis, acutis integerrimis: floribus tetradynamis F.

Habitat intra tropicos in inſulis demerſis, etiam in Huaheine et in Botanices inſula ad novam Caledoniam adjacente. Incolis uſui venit ad piſces inebriandos et capiendos; nobis tamen inter acetaria apponi ſolebat, acerrimumm. Simile praecedenti, ſed multis notis eſſentialiter diſtinctum.

Caulis herbaceus bipedalis, ramis patenti adſcendentibus, teretibus, laevibus.

Folia alterna, elliptico-oblonga, acuta, integerrima, patentia, laxa, bipollicaria, inferiora caulis baſi attenuata, elongata fere petiolata.

Racemi terminales, ſolitarii, ſimplices. Pedunculus univerſalis teres, laevis, erectiuſculus, bipalmaris. Pedicelli ſparſi, filiformes, patentes, corymboſi, laeves, uniflori, bilineares. Flores parvi.

CAL. *Perianthium* tetraphyllum, foliolis concavis, ovalibus, erectiuſculis, intus albicantibus.

COR

COR. *Petala*, quatuor aequalia, alba, ſpatulata, calyce longiora, anguſtiora, cum eius foliolis alternantia.

Nectarium e glandulis ſex minutis compreſſis viridibus, ſtaminibus interjectis.

STAM. *Filamenta* ſex ſubulata longitudine calycis, horum duo, carinis germinis opopoſita paullo minora. *Antherae* minutae.

PIST. *Germen* oblongum, compreſſum, utrinque carinatum. *Stylus* cylindricus breviſſimus. *Stigma* ſimplex excavatum.

PER. Silicula ovalis, compreſſa, apice emarginata, bilocularis, valvulis navicularibus compreſſis, carinatis.

SEM. ſubſolitaria, ovata, apice attenuata, pedicello minimo valvularum apici adfixa.

40. SONCHUS OLERACEUS. Linn.

S. pedunculis tomentoſis, calycibus glabris. *M. S. V.* p. 712. n. 5.

Reperitur in Nova Zeelandia et in amicorum inſulis, ſatis frequens. Ejus caules tenelli et folia juniora pro acetariis a noſtratibus uſurpari ſolebant.

41. BOERHAAVIA ERECTA. Linn.

B. Caule erecto glabro, floribus diandris. *M. S. V.* p. 52.

Caules plerumque procumbentes et in hac ſpecie, uſurpantur ab incolis inſularum o-Taheiti et Societatis, ſi carior fuerit annona, et oleris loco comeduntur, licet vix aliquid ſaporis habeant. Planta ſylvatica, ſponte proveniens. Taheitenſibus *Nuna-nuna*.

42. SOLANUM VIRIDE. *Solander.*

S. — — —

Huius ſpeciei mentionum injecit *Parkinſon* (*Journ* p. 38). Folia inter olera cocta ſive aſſata comeduntur. Planta ſponte proveniens, apud incolas vocatur *Purabeiti.*

43. PORTULACA LUTEA. S.

P. — — —

Herba ſimillima P. oleraceae, diſtinguenda tamen ſi Parkinſonio credas, qui nomen a b. Solandro huic ſpeciei impoſitum, tradidit in Journ. l. c. Mihi ſemel, at ſine floreſcentia in Huaheine occurrit. Creſcit in littore inſularum Societatis et demerſarum, quae lithophytorum fabricae incumbunt. Cocta ab incolis oleris loco comeditur, et apud Taheitenſes nomine *Aturi* diſtinguitur.

V.

SVCCEDANEA.

44. AVICENNIA RESINIFERA. F.

A foliis lato - lanceolatis, ſubtus tomentoſis. F.

Arbor. Specimina noſtra ante florum eruptionem lecta, cum A. reſinifera Solandri in herbario Bankſiano contuli, et eiusdem ſpeciei eſſe reſcivi.

Folia oppoſita, petiolata, lanceolata, coriacea, integra, acuta, ſuperius nitida, ſubtus tomento breviſſimo, flavicante incano, bipollicaria. Petioli breviſſimi ſemiteretes, extrorſum rugoſi, erectopatentes.

Pe

Pedunculi terminales ſubtrifidi, capitulo florum onuſti. Gummi ex hac arbore exſudans forte idem eſt, quo barbari novae Zeelandiae homines veſcuntur, ut patet e diario navarchi gallici Crozet, p. 67.

„ Je leur ai vu manger une eſpèce de gomme „de couleur verte, dont ils paroiſſent faire grand „cas. Je n'ai pu ſavoir, de quel arbre ils la tiennent. „Quelquesuns de nous en ont mangé, en la faiſant „fondre dans la bouche; nous l'avons tous également trouvée d'une qualité très-échauffante."

45. HIBISCVS TILIACEVS. Linn.

H. foliis cordatis ſubrotundis indiviſis acuminatis crenatis, caule arboreo, calyce exteriore decemdentato *M. S. V.* p. 629. n. 11.

Calycis nota ad dignoſcendam hanc ſpeciem praeſtantiſſima eſt. Folia enim variant, aut ſimpliciter cordata fere orbiculata; aut in tres, quinosve angulos acutos excurrentia; pubeſcentia vel nuda; profunde crenata vel integerrima; majora, vel minuſcula. Flores ſulphurei, ampli, baſi ſaturate purpurei, petalis ſubrotundis, unguibus oblongis.

Reperitur paſſim intra tropicos in littore inſularum Societatis, Marchionis, Amicorum, novarum Hebridum et novae Caledoniae. Cum artocarpi meſſis deficiat, Taheitenſes huius Hibiſci corticem exſugunt: novae Caledoniae autem homines ſaepius hoc alimento inſulſo ac minime nutriente veſcebantur.

 46. Coix

46. COIX LACRYMA. Linn. *M. S. V.* p. 842.

Semina huius graminis dulcia ſunt et edulia. Reperta a nobis eſt in Tongatabu et E-uwa, Amicorum inſulis: neſcio an cultis ibidem adnumeretur.

47. PTERIS ESCULENTA. F.

P. frondibus ſupradecompoſitis ſulcatis, foliolis pinnatis, pinnis linearibus decurrentibus, ſummis brevioribus. F.

Reperitur in ſylvis inſularum Societatis. Radices ab incolis inopibus et famelicis exſuguntur, inſipidae, parum nutrientes lignoſo-fibroſae.

Frondes ſupradecompoſitae, triplicato-pinnatae, maximae, radicales glabrae, ſtipite ſuperne ſulco exarato, diviſuris omnibus alternis, univerſalioribus interdum oppoſitis.

Foliola pinnata, circiter bipollicaria, pinnis linearibus integerrimis obtuſis, margine revolutis, coriaceis, approximatis, decurrentibus, inferioribus discretis, hinc inde dentatis, ſeu pinnatifidis, extimis ſenſim brevioribus.

Fructificationis lineae marginales fere totum discum occupant, membranula tenui ſemina vix obtegente.

Taheitenſibus *e-Narré.*

48. POLYPODIUM MEDULLARE. F.

P. frondibus bipinnatis: foliolis pinnatis acuminatiſſimis: pinnis oblongis ſubfalcatis acutis, crenatis, ſtipite aſpero, caudice arboreo. F.

Haec filicis ſpecies in ſylvis Novae Zeelandiae frequens eſt, et apud incolas *Mamagu* dicitur; hi radicem

dicem et caudicis inferioris medullam tostam comedunt; huius enim substantiae mollis et pulposae sapor quandam similitudinem cum rapae sapore habet, et quidem huic praestat, ita ut ad medullam Saguari arboris accedat. In medullari substantia huius polypodii succus glutinosus, rubescens abundat.

Caudex orgyalis, spongiosus, substantia medullari farctus, extrorsum hispidus, nigricans, e casu stipitum, apice frondibus maximis horizontaliter fere patentibus coronatus. Frons decomposita, orgyalis et ultra, stipite tuberculis seu punctis callosis exiguis, rubicundis undique aspero. Foliola conferta, pinnata, inferiora bipollicaria, angusta, acuminatissima. Pinnulae omnes sessiles, oblongo - lunatae, acutae, infimae discretae, crenatae, superiores sensim breviores connexae, ut apex folii plane serratus sit, serraturis profundis acutis.

Fructificationes globosae, maiusculae, in disco, simplici serie.

49. POLYPODIUM DICHOTOMUM.

P. frondibus dichotomis bipinnatis: pinnulis linearibus integris, parallelis. *Thunb. fl. jap.* p. 338. t. 37. *M. S. V.* p. 938. n. 66.

Sponte crescit in montibus aridis Novae Zeelandiae, nec non intra Tropicos, in collibus aridissimis insularum Societatis. Radice super igne torrefacta et lapide vel fuste conquassata vescuntur novae Zeelandiae homines, exsugendo partem farinosam, dulcescentem. Descriptio Cl. Thunbergii, qui eandem plantam in Iaponia legit, optime quadrat.

VI.

VI.

POTULENTA.

50. PIPER METHYSTICUM. F.

P. foliis cordatis acuminatis multinerviis: ſpicis axillaribus ſolitariis breviſſimis, pedunculatis, patentiſſimis. F.

Species caute diſtinguenda a *Pipere latifolio* quod in Supplem. plantar. p. 91. neſcio quo caſu Piper methyſticum vocatur. Etenim non ſolum notis botanicis plurimis a vero Pipere methyſtico, latifolium illud diſcrepat, ſed etiam toxica qualitate caret, neque in hunc uſum ab incolis unquam adhibetnr, ſponteque naſcit per omnes fere inſulas oceani auſtralis intra tropicos ſitas.

Piper methyſticum verum inter plantas cultas earundem inſularum paſſim reperitur, iis tamen exceptis, quae nigrae gentis ſedes ſunt, novis Hebridibus et Caledonia nova. Inter plantas autem cultas harum regionum non alia maiori cura et ſollertia, neque tam adſiduis laboribus colitur, quam haec ipſa piperis pernicioſiſſima ſpecies; nam et ſolum huic culturae idoneum ligonibus crebro ſubvertitur, et a herbis ſponte naſcentibus liberatur, ſimulque calce e coralliis et conchis marinis fatiſcentibus, ſtercoris loco fecundatur. Radix contuſa vel potius manducata, et cum ſaliva humectata, ſuccum praebet nauſeoſo fervidum, cui affunditur liquor e nucibus Cocos, vel etiam aqua pura. Liquorem ſic paratum acrem, nauſeoſum, vireſcentem harum inſularum proceres et ſacrificuli in deliciis habent; quo minore aquae portione commiſcentur pocula, eo pluris exiſtimantur, citius enim inebriant et in ſomnum reſolvunt; nimis frequenter autem repetitum temetum totum corpus ſicco ardore

ardore quaſi accendit. Tum oculi rubere, cutis exareſcere et in ſquamulas exfoliari, quae tandem in ulcera leproſa degenerant, vel univerſam corporis maciem tabemque praeſagiunt. Sapor huius liquoris omnium maxime ingratus, ipſis pertinaciſſimis potatoribus ora diſtorquet atque membra quatit horore. (Cook in itin. noviſſ. Vol. I. p. 318.). Vires videntur ineſſe etiam narcoticae. Nomen apud Taheitenſes: *Ava*, apud incolas inſularum Amicorum et Sandvigiarum cum aſpiratione dura praefixa: *Kava*. Caulis plerumque orgyalem altitudinem attingit dichotomus, maculoſus. Folia oblongo-cordata, nec ut in P. latifolio ſubrotundo-cordata. Spicae rectae breves ſolitariae, nec aggregatae, longae, nutantes. Perfectam floreſcentiam non vidimus.

51. SACCHARUM OFFICINARUM. Linn.

S. floribus paniculatis, foliis planis, (lanugine floſculis longiore F.) *M. S. V.* p. 103. n. 2.

Huius graminis magna copia plantatur in campis aridis inſulae Paſchatos, cuius incolae ob aquae penuriam, eiusdem culmos dulci ſucco plenos exſugunt. In O-Taheiti, Societatis, Marchiorum, Amicorum, Sandvigii inſulis minus frequens, cultum tamen nec ſponte proveniens, infantibus et pueris relinquitur. Taheitenſium *To*.

52. CONVOLVULUS TURPETHUM. Linn.

C. foliis cordatis, angulatis caule membranaceo quadrangulari, pedunculis multifloris. M. *S. V.* p. 201. n. 22.

Sponte in inſulis Societatis, Amicorum, Novarumque Hebridum naſcit. Caules ſucco dulceſcente abundant, taheitenſium pueris grato. Apud Parkinſo

ſonum (Journ. p. 37.) vocatur Convolvulus *alatus*; Anne jure, a C. Turpetho ſeparetur, videant illi quibus ſequentem deſcriptionem cum vero C. Turpetho Linnaei comparare licebit.

Radix brevis, digiti craſſitie, emittens fibras ſpithamea longitudine, fibrillis paucis.

Caules tetragoni, membranulis alati.

Folia cordata, obtuſiuſcula, interdum angulata, palmaria Petioli ſemiteretes, folio dimidio breviores.

Pedunculi teretiuſculi, palmares, trifidi, pedicellis ſubunifloris. Flores albi, corollis calyce vix duplo longioribus, campanulatis, plicatisque, quinquefidis.

Calycis foliola duo exteriora ovata villoſa, reliquis duplo majora, (Hinc forte *Linnaeus* in *Flora Zeylanica*, p. 31. ſingulo flori involucrum diphyllum tribuit,) tria interiora ovata glabra.

Antherae ſpirales! Stigma globoſo bilobum. Capſula membranacea, globoſo - depreſſa, bilocularis, loculamentis 1. ſ. 2. ſpermis. Semina ſubrotunda, hinc angulata, atra, obſcura.

Nomen Taheitenſe *Taudihau*.

53. MELALEUCA SCOPARIA. F.

M. foliis alternis ovatis acutis ſubtrinerviis floribus terminalibus ſolitariis ſeſſilibus. F.

Melaleuca ſcoparia *M. S. V.* p. 699. n. 4.
Leptoſpermum ſcoparium. *Forſt. Charact. gen. 36.*

Haec arbuſcula Novae Zeelandiae vix locum heic meruiſſet, niſi eius flores et ramuli floriferi recentes, fo-

foliis tenellis onusti ab Europaeis Cookium comitantibus in itineribus suis circa globum terraqueum et ad australesinsulas, pro infuso, in Theae locum, adhibitaefuissent. Potus hicce suaviter aromaticus, fragrans, brevi tamen nimium amarorem contrahebat, scorbuticis ad instaurandam valetudinem non nihil forte proderat.

Caulis arboreus, ramosissimus, erectiusculus, rimosus, cinereus, ramis diffusis, obliquis, subfastigiatis, teretibus, aphyllis, summis virgatis foliosis, apice herbaceis, villoso-sericeis.

Folia alterna sparsa, subsessilia, ovato-lanceolata, acuta integerrima, trinervia, patentia, plana, laevia, punctata, supra intense viridia, subtus pallida, bilinearia. Petioli vix ulli, planiusculi.

Flores solitarii terminales, sessiles in apice ramulorum, albi, magnitudine florum cerasi. Bracteae subrotundae, imbricatae, concavae, deciduae calycem usque ad medium cingentes, obtegentes.

CAL. *Perianthium*, hemisphaericum, germini adnatum, idque umbilicans, margine integerrimo elevato. Limbus e foliolis quinque parvis, ovatis, concavis, cum petalis alternantibus, albis, extus rubicundis, deciduis.

COR. *Petala* quinque orbiculata, patentissima, planiuscula, ungue minimo calycis margini interiori inserta, ejus foliolis triplo longiora.

STAM. *Filamenta* vigintiquatuor, erecta, subulata, petalis dimidio breviora, calycis margini simplici ordine inserta. *Antherae* didymae, subrotundae.

PIST. *Germen* hemisphaericum, calyce umbilicatum, inferiusque vestitum, supra convexiusculum. *Stylus* filiformis, longitudine et directione staminum deciduus. *Stigma* capitatum.

PER.

PER. *Capſula* haemiſphaerica, calyce umbilicata, ſupra planoconvexa, apice puncto excavata, quinque ſtriata, quinqueloc ularis, quinquevalis, apice dehiſcens, polyſperma.

SEM. plurima, minima, linearia, cylindrica, tenuiſſima.

OBS. Haec ſpecies a Charactere generico Melaleucae aliquanto recedit, ſed tamen eidem generi adnectitur per ſpeciem intermediam, nempe M. virgatam.

54. DACRYDIUM CUPRESSINUM. Solander.

Pulcherrimum hocce Taxoque affine genus, cuius floreſcentiam non vidimus, ab Illuſtri Solandro nomen Dacrydii accepit. Reperitur in Nova Zeelandia, vbi Cookius, e junioribus ramuſculis, foliis tenellis onuſtis, et reſinoſa materia amaricante ſcatentibus, potum, cereviſiae quodammodo ſimilem, parari jubebat, cuius praeſtantiam in malo ſcorbutico diſertis verbis extollit in hodoeporico & ſuccedaneum potumcereuiſiae e taleis Pini canadenſis confecti, inque America ſeptentrionali & inter nautas notiſſimi, vulgo *Spruce - beer* eſſe voluit. Non tamen negandum eſt, hunc e Dacrydio cupreſſino paratum potum, jejunis nauſeam et vertiginem nduxiſſe, parvo temporis ſpatio interjecto tranſeuntem.

Benevole lector, Pauca ſphalmata, quæ lectim difficilem reddere poſſent ſic corrigere velis.

Pag. 8. Lin. 8. pro labis lege labiis. p. 9. l. 21. p. craſſciuseula l. craſſiuscula p 15. l. 26. p. dioſcoreaa. l. dioſcoreae. p. 19. Not. 1. p. in l. id. p. 20. l. 13. p. granatum l. Granatum. p. 23. l. 10. p. efibrillis l. e fibiillis. p. 28. l. 21. p. ccrnuntur. l. cernuntur. P. 29. l. 3. p. onginquo l. longinquo. p. 32. l. 1. p. geri l. gerit. p. 32. l. 24. p. reigæ l. regiæ. p 37. l. 19 p. Arbo l. Arbor. p. 40. l. 12. p. cuneate l. cuneatae. p. 41. p. in habitantium l. inhabitantium p. 52. l. 20. p. eollocantur l. collocantur. p. 58. l. 35 p. ſingnlis. l. ſingulis. p. 60. l. 6. p. hexaphillum l. hexaphyllum. p. 61. l. 1. p. poſſiit l. poſſit. p. 61. l. 13. p. radices l. radicis. p. 62. l. 14. p. emitit l. emittit. p. 63. l. 1. p. ſimilimæ l. ſimillimæ. p. 63. l. 16. p. irrgulariter l. irregulariter.